

April

28

Bela nedelja

Banovinski shod Jevtičeve liste
v Ljubljani

Tretinska vožnja!

Mesečna naročnina
20 Din, za inozem-
stvo 35 Din. Ured-
ništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069GLAS
NARODAUprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček.
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglasi po
ceniku. Pri večkrat-
nih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Pod diktatom Pribičevića
Ban dr. Puc v Kočevju
Položaj v Bolgariji
Mala antanta — soliden blok
Politična realnost
Omrežje novih cest na Po-
horju
Gospodarsko vprašanje, ki nas
premalo zanima

Št. 8

Izhaja dnevno razen ponedeljka
in dneva po prazniku

V Ljubljani v četrtek, dne 25. aprila 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto I

Pod diktatom
Pribičevića

Ze dolgo se je govorilo in šepetalo po Jugoslaviji, da se pripravljajo šefi izvenparlamentarne opozicije za skupen nastop. Po težkem porodu je končno tudi do tega skupnega nastopa prišlo, še do danes pa ni mogla jugoslovanska javnost zvedeti, na kakšni idejni in načelni podlagi je bil ta sporazum sklenjen. Takoimenovana »Združena opozicija« je sicer izdala neke proglase na hrvaške in srbske volilce, v katerih govori o svojih programatičnih načelih, a tudi iz teh okrožnic ni mogla jugoslovanska javnost spoznati resnice, ker je bilo drugično besedilo okrožnice, tiskane v latinici in drugačno besedilo okrožnice, tiskane v cirilici.

Na shodu v Skopju je minister Janković z neovrgljivo jasnostjo razkril, zakaj ni mogla jugoslovanska javnost izvedeti o vsebini sporazuma, ki so ga sklenili šefi pred šeststojanskimi strank. Kakor dokazujejo izjave dr. Mačka in S. Pribičevića v tujih listih, je vsebina tega sporazuma takšna, da se v Jugoslaviji ne sme objaviti, ker bi ga volilci odločno odklonili. Dvojno besedilo preje omenjene okrožnice tudi dokazuje, da so se voditelji »Združene opozicije« tega dobro zavedali in zato kljub vsem pozivom jugoslovanske javnosti niso hoteli povedati vsebine njih sporazuma.

Na shodu v Skopju pa je minister Janković razkril še nekaj več in povedal, da je prišlo do skupnega nastopa »Združene opozicije« šele potem, ko je odobril ta sporazum Svetozar Pribičević, ko ga je on naravnost zaukazal. Šele na Pribičevićev diktat je torej postala »Združena opozicija« dejstvo in šele na Pribičevićevo zapoved je prišlo do Mačkove liste, na kateri igra stari Davidovič le podrejeno vlogo.

Nič ni bolj značilno za »Združeno opozicijo« kakor to, da je ta diktat ne samo sprejela, temveč se mu celo tudi slepo podredila. Kajti s tem je poudarjala z vso ostopostjo, da ji ne gre za nobeno načelno borbo, ker v pretežkih bojih so bili že vsi šefi izvenparlamentarnih strank s Svetozarjem Pribičevićem, da bi se mogli sedaj naenkrat najti z njim na isti ideološki črti. Ti nekdanji načelni medsebojni boji dokazujejo, da je motiv združenja opozicijskih šefov čisto kje drugje, in kdor pozna delovanje in strastnost Svetozarja Pribičevića, temu tudi ni težko uginiti, kaj je združilo nekdanje nasprotnike. Ni to nič drugega ko užaljeno samoljubje v stran političnih politikov. To užaljeno samoljubje je za Pribičevića zlasti značilno, saj je vzrok, da je Pribičević čez noč postal iz najbolj strastnega centralista najbolj strasten federalist. In to užaljeno samoljubje bi moglo Pribičevića nagati, da bi se enkrat napravil enak vratolomen skok, ker je pač zanj to samoljubje najvišji zakon.

To užaljeno samoljubje pa je tudi vodilni motiv šefov »Združene opozicije«. Ker ne igrajo več vodilne vloge, ker so s svojimi zastarelimi strankarskimi nazori zaostali za časom, so pripravljani na vsak kompromis in na vsako zvezo, samo da se zaščitijo zopet njih voditeljska glorijska. Za vsako ceno hočejo zopet igrati vlogo »šefov« in zato se jih ne tičejo ne načelna nasprotja ne njih nekdanji boji, zato so v želji, da si pribore vsaj del nekdanje pomembnosti pripravljani biti tudi štafaza Svetozarja Pribičevića in njegovih ljudi.

Stara resnica je, da udarja pretirano samoljubje ljudi s slepoto in zato se tudi šefi »Združene opozicije« ne zavedajo, kako napaden je njih račun, ko so stopili pod zastavo onega, ki mu je jugoslovanska zgodovina po pravici nadela ime zlega duha Jugoslavije. Pribičević je s svojimi brezobzirnimi in brutalnimi metodami ustvaril v Jugoslaviji hrvaško vprašanje, on je tisti zli duh, ki je najbolj kriv, da je prišlo do nesrečnega nasprotja med Zagrebom in Beogradom. A ko je bilo to nasprotje premagano, ko je postal »ekspert« za preganjanje Hrvatov odveč, je bil zopet Svetozar Pribičević tisti, ki je čisto preokrenil svojo politično smer in z istim fanatizmom, kakor nekdanj proti Zagrebu, začel s svojim razdiralnim delom proti Beogradu. Zaradi osebnih ambicij Svetozarja Pribičevića naj ne doživi naš narod svoj notranji mir niti sedaj, ko težka gospodarska kriza naravnost kategorično zahteva ta mir!

V verigi paktov

Kaj bo s francosko - ruskim sporazumom?

Načelne težkoče — Francija
se obotavlja — Rusi rezervirani — Ugibanja o vsebini — Kaj pravi „Tems“?

Optimistične vesti

Berlin, 24. aprila. DNB poroča iz Pariza: Agencija Radio je snoči objavila vest, da so se razgovori med Francozi in Sovjeti med velikonočnim praznikom nadaljevali in da so znatno napredovali. V političnih krogih mislijo, da bo v sredo ali v četrtek francosko-sovjetski pakt že parafiran v Parizu; podpisala bi ga francoski zunanji minister Laval in sovjetski poslanik v Parizu Potemkin, nato bi ga pa dokončno podpisali ob priliki Lavalovega obiska v Moskvi.

Te vesti pa se zde zaenkrat še preveč optimistične.

V verigi paktov

Pred Lavalovim odhodom v Streso je bilo francosko javno mnenje zelo razpoloženo za takojšnjo sklenitev bilateralnega pakta s sovjetsko Rusijo. Ne samo levičarski, tudi desničarski in celo vojaški krogi so pričeli že z vso odločnostjo zagovarjati sporazum. Da je bilo javno mnenje v Franciji tedaj že zelo prijateljsko naklonjeno sovjetski Rusiji, nam je tik pred konferenco v Stresi najbolje dokazovalo nemško časopisje — s Hitlerjevim organom na čelu —, ki je bilo že popolnoma pod vtisom dovršene zveze med Francijo in sovjetsko Rusijo. Iz bojazni, da ne bi do nje prišlo, je dan z dnem hujskalo Pariz proti Moskvi, in to z najrazličnejšimi tendencioznimi vestmi o »pravilih« namenih ruskega medveda v Evropi.

Po Stresi in Ženevi

Tekom pogajanj v Stresi je bilo razpoloženje za sklenitev francosko-sovjetskega pakta tudi še zelo ugodno. Francozi sami so pričakovali, da bo po osebnem stiku Laval z ruskim komisarjem za zunanje zadeve Litvinovom besedilo pogodbe že stilizirano in da bo sporazum podpisan najkasneje po Lavalovem povratku v Pariz, kamor je bil po izrednem zasedanju sveta Društva narodov namenjen tudi Litvinov. Toda naenkrat se je položaj poslabšal. Postajali so čedalje bolj pogosti glasovi o težkočah, ki ga so nenadoma zaustavile nadaljevanje pogajanj. Laval se je vrnil v Pariz, Litvinov pa ni šel za njim, ampak je iz Ženeve odpoval naravnost v Moskvo. Francosko levičarsko časopisje je pričelo že z napadi na Lavalu zaradi njegovega čudnega in nerazumljivega kolebanja in onahovanja, dočim je desničarsko časopisje skušalo prikriti težkoče z novimi optimističnimi napovedovanji o bližnjem zaključku pakta. Medtem pa je list »Oeuvre« objavil nekaj podrobnosti o vsebini nameravane pogodbe in s tem še bolj konkretno nakazal in potrdil težkoče, ki so se pojavile tik ob definitivni redakciji pakta.

Kaj pravi »Tems«?

Končno je v to debato posegel še poluradni »Tems«, ki razpravlja o problemu francosko-sovjetskega sporazuma na uvodnem mestu v svoji številki z dne 21. aprila, pa tudi v večerajšnji in današnji številki. List skuša utemeljiti zastoj v pogajanjih s povsem tehničnimi razlogi, češ da gre trenutno le še za »formalno stilizacijo« nekaterih izrazov in nianc, da je pa nečeno, da bi se bile pojavile v zadnjem momentu težkoče načelnega značaja, ki bi zadevale duha in pomen pakta samega. V principu sta se Laval in Litvinov, tako pravi list,

Slabo so zato stavili šefi »Združene opozicije«, ko so stavili na karto Svetozarja Pribičevića. Pretežno gospodarsko stanje preživlja naš narod, da bi ga moglo zanimati užaljeno samoljubje politikov, ki ne morejo pozabiti onih lepih časov, ko so sedeli na udobnih ministrskih stolčkih. Narod zahteva danes dela in dejanske pomoči, da se dokoplje do blagostanja, da se reši iz sedanje stiske in da more razviti svoje sile. Narod hoče zato, da se vsa Jugosla-

ve dodobra sporazumela v Ženevi. List pa vendarle ne more prikriti svoje lastne skepse, ko pravi dobesedno: »Te formule in te besedne nianse so pa tu velikega pomena, kajti ne sme se dogoditi, da bi pri interpretaciji tako važnega dokumenta prišlo, pa če tudi samo do navideznega nesporazuma, ki bi lahko zastrl realne namene obeh vlad.« Da opraviči te svoje pomisleke, se list spušča v podrobno analizo pakta in pri tem izreče poudarja, da ne gre morda za kako »zvezo«, kakor so to skušali prikazati v Berlinu, marveč le za pakt o medsebojni pomoči, ki naj bo pa redigiran v duhu varnostnega načrta v smislu angleško-francoske deklaracije z dne 3. februarja, v duhu pakta Društva narodov in lokarnskega sporazuma, ki jamči varnost na zapadu.

V duhu pakta DN

Gre torej za jasno, odkritosrčno diplomatsko inicijativo, ki ni obrnjena proti nobeni drugi državi in ki predvideva samo neko določeno proceduro za slučaj napada. List pravi dobesedno: »V primeru očitnega in neizvnanega napada, bi se Francija in Rusija obvezali, da si nudita medsebojno pomoč, toda na način, kakor je predviden v paktu Društva narodov, to se pravi, da bi se obe državi medsebojno obvezali, da sprejmeta druga proti drugi obveznosti, ki izhajajo iz pakta DN. Člen 16. tega pakta določa, da se v primeru, da neka država, ki je članica Društva narodov, podvzame vojno, ta država ipso facto smatra, da je zagrešila vojni akt proti vsem članom Društva narodov, ki se zato obvezujejo, da takoj prekinajo vse trgovske in finančne zveze z državo, ki je tako prekršila pakt. V takem primeru ima Svet nalogo, da priporoči zainteresiranim vladam višine vojaških pomorskih in zračnih efektivov, s katerimi člani Društva narodov prispevajo k oboroženim silam, določenim za spoštovanje obveznosti Društva narodov. Člani Društva narodov si obljubljajo v tem primeru samostojno pomoč v uporabi ekonomskih in finančnih mer proti državi, ki se je pregrešila. Francija in Rusija bi se torej medsebojno obvezali, da bosta izvršili eventualna priporočila Sveta DN.

Sicer pa proste roke...

V Svetu samem pa morajo biti vse odločitve sprejete soglasno. V primeru, da se to soglasje ne doseže, imajo posamezne države prosto roko, da delajo, kakor se njim zdi najbolj prav. V okviru teh določil pakta bi bila torej pozicija Francije in Rusije povsem točno opredeljena. Obe državi bi se obvezali, da se v primeru neizvnanega napada takoj obrneta na Svet DN, katerega priporočilom se v danem primeru obvezujeta podvreči. Če bi se Svet ne sporazumel in bi tako ne mogel izdati svojih soglasnih priporočil, pa sta obe državi rešeni vseh svojih obveznosti in lahko postopata po svoji lastni uvidevnosti.

Iz teh pojasnil, ki jih je dal poluradni »Tems«, se jasno vidi, da je nameravani francosko-ruski sporazum izgubil na svoji prejšnji veljavi, ker bi ne bil v bistvu nič drugega, kakor samo dopolnilni sporazum že obstoječim obveznostim obeh držav, kakor zanju izvirajo iz pakta Društva narodov in lokarnskega sporazuma. Jasno je, da bi pakt v tej obliki postal le gola formalnost, ki bi kvečjemu še bolj komplicirala že itak preveč komplicirano verigo paktov, ne bi pa prinesla ni-

vija izpremeni v eno samo delavnico složenega in dobro preudarjenega dela in edino za diktat, ki ga zahteva čim večji uspeh takšnega dela, more imeti narod smisel. Za diktat razdiralnega dela pa narod nima ne smisla ne volje, samo takšno delo pa je mogoče pod diktatom Pribičevića. Samo še nekaj dni, pa se bodo šefi »Združene opozicije« prav temeljito prepričali, da tako misli narod in da jih zato odklanja odločno in za vedno.

kakih bistvenih novosti v organizaciji evropske varnosti. Spričo veljave pakta Društva narodov, ki v 16. členu itak precizno in jasno določa obveznosti posameznih držav za primer napada, bi taka komplementarna pogodba utegnila še celo vzbuditi nezaupanje v moč obstoječih določb pakta Društva narodov.

Ruski koncept

Litvinov očitno s to koncepcijo pakta ni mogel biti zadovoljen, saj je rusko stališče glede organizacije varnosti nekoliko širše in konkretnije. Rusija forsira sklenitev posebnih kolektivnih ali pa tudi bilateralnih paktov s točno definicijo napadalca in s tem v zvezi medsebojne obveznosti o avtomatični medsebojni pomoči pogodbenih strank za primer neizvnanega napada, torej brez preventivnega vmešavanja DN. Laval je tik do stroške konference to rusko koncepcijo povsod zagovarjal. Izgleda, da se je sedaj od nje oddaljil pod pritiskom Anglije, ki zvezi Francije z Rusijo ni preveč naklonjena že zaradi tega, ker noče, da bi prišlo do izolacije Nemčije, ki bi se po angleški zamisli morala čimprej vrniti v Ženevo in s tem spet pristopiti k aktivnemu sodelovanju z drugimi državami pri skupnem delu za organizacijo varnostnega sistema v Evropi. Obstojajo pa še druge domneve.

Havas poroča

»Havas« poroča: O francosko-sovjetskem sporazumu piše današnji »Home Libre«, da je pot iz Pariza v Moskvo nafrpana z mnogimi ovirami, od katerih sta najvažnejši Berlin in Varšava. List je mnenja, da je treba s temi ovirami računati. Morda ne bi bilo prišlo do odločitve tega sporazuma, da so te ovire pravočasno vpoštevali. Kaj bi veljal ta pakt, se vprašuje list na kraju, če bi Poljska preprečila njegovo delovanje.

Uradni krogi so dokaj molčeči, navzlic temu pa sedanja začasna prekinitev ne more ogroziti politike francosko-sovjetskega sodelovanja.

Sovjeti rezervirani

Sovjetska vlada je objavila kratek komuniké, v katerem pravi: »Pogajanja med Lavalom in Litvinovom so začasno prekinjena. G. Litvinov je bil pozvan v Moskvo, da poda svoje poročilo svetu narodnih komisarjev.«

Včerajšnji »Tems« komentira ta komuniké in pravi: »Lakonska in nekoliko brutalna oblika tega komunikéja je presenetila inozemske kroge. Sovjetski krogi pa so zelo rezervirani in ne dodajajo nikakega komentarja. Očitno gre za odgovor Moskve na razprave, ki so nastale v Franciji glede na vprašanje takozvane avtomatične medsebojne pomoči (to stališče zagovarja Rusija, op. ur.) in o priprojitvi francosko-ruskega sporazuma locarnski pogodbi. Objava tega komunikéja je dokaz nekega nerazpoloženja v sovjetskih krogih spričo težkoč, ki so nastale v pogajanjih, in radi preložitve Lavalovega pota v Moskvo.«

Agencija »Havas« pa potrjuje, da obstojajo dejanske težkoče načelnega značaja, ki ovirajo sklenitev pogodbe. Agencija »Radio« pa pravi, da je odpor Francije nastal med drugim tudi vsled ruske zahteve po sporazumnem francosko-ruskem jamstvu obstoječih meja baltskih držav. Francija pa se na vzhodu ne mara angažirati.

Bolgarski list »Kambanac« poroča iz Moskve, da se je tam pod vodstvom Stalina vršilo dolgo in važno posvetovanje o položaju, ki je nastal po približanju Poljske Franciji. Ni izključeno, da je kolebanje Francije v zvezi z možnostjo nove politike Poljske.

Ban dr. Puc v Kočevju

Kočevje, 24. aprila. AA. Danes o pol 11. dopoldne se je v Kočevju pripeljal g. ban dr. Dinko Puc z avtomobilom. Vzlic slabemu vremenu se je na trgu pred sreskim načelstvom zbrala velika množica ljudi, med njimi minister n. r. in senator Ivan Pucelj, župan notar Lovšin z občinskimi odborniki, zastopnika duhovščine častni kanonik in dekan kočevski Ferdinand Erker in župnik iz Koprivnika Schauer, Sokoli z zastavami, gasilci z zastavami, rudarji v uniformah z zastavami, zastopniki nemške manjšine in mnogo občinstva.

Ko se je g. ban pripeljal na trg, je gasilska godba zaigrala v pozdrav koračnico. Prvi je pozdravil bana z govorom župan notar Lovšin, na koncu svojega govora je pa zaklical trikratni živio našemu mlademu vladarju Petru II. Navzočno občinstvo se je navdušeno pridružilo temu vzkliku. Potem so tri deklice v imenu šolske mladine iz kočevskega sreza izročile banu šopek cvetic in ga zaprosile, naj sporoči na najvišjem mestu, da bo mladina kočevskega sreza vse svoje življenje ostala zvesta in ljubila svojega vladarja.

Sodelovanje dveh:

Ban dr. Dinko Puc se je v daljšem govoru zahvalil za prisrčni sprejem. Izjavil je, da je z veseljem prišel v kočevski srez, kjer sta dolgo stoletij žvela drug zraven drugega dva jezika. Vzlic temu pa ni nikoli prišlo med njima do večjega trenja in nasprotstev. To moramo pozdraviti z velikim zadovoljenjem. Ni naloga narodov, da bi se med seboj sovražili. Načelo mora biti živiti in daj živeti! Vemo, da se našim narodnim manjšinam v drugih državah ne godi ravno dobro, vemo pa tudi, da narodne manjšine v naši narodni državi uživajo vse pravice in žive enakopravno. Mi bomo tako tudi v bodoče ravnali, ker hočemo vsemu svetu pokazati, da smo kulturni narod. Prebivalstvo ima vzajemne interese, predvsem interes, da bi bila naša svobodna država močna in enotna. To bomo pa dosegli le s skupnim delom. Operti na lastno moč, z zaupanjem v Boga in z zvestobo do svoje lastne države bomo dosegli svoj cilj. V teh težkih časih, ki se vedno ponavljajo v zgodovini narodov, ne smemo obupati.

Prišel sem, je nadaljeval g. ban, med vas, da slišim vaše težnje in vaše prošnje in da vas utrdim v ljubezni do naše skupne domovine. Pozdravljam staroslavno Kočevje in kočevski srez, ki je eden izmed tistih krajev, ki nikoli ne pozablja svoje zvestobe do nacionalne domovine.

Viharno odobravanje je sledilo banovemu govoru, godba je pa zaigrala državno himno.

Sprejemi

Nato je g. ban sprejemal na sreskem načelstvu razne deputacije, med njimi tudi zastopnika duhovščine, dalje župane itd. S kočevskim županom notarjem Lovšinom in profesorjem Uršičem je g. ban obširno konferiral, med drugim tudi o položaju mestne hranilnice v Kočevju. Na zbrane župane je imel g. ban daljši nagovor, v katerem je obrazložil naloge občinskih predstojnikov, posebno v sedanjih časih, ko moramo delati z vsemi sredstvi in z vsemi močmi za končno konsolidacijo naše države.

Javna dela

Opisal je pomen obširnega programa javnih del, ki so zdaj definitivno določena. Predvsem je omenil zgradbo nove ceste Stara cerkev—Novi breg, občinske ceste Rob—Krvava peč, občinske ceste Nova Šilfa—Pravna gora, ceste Struga—Vrhovec, občinske ceste Briga—Inlauf—Borovec, nadaljevanje nove ceste Stara cerkev—Gornje—Grintovec—Stari breg—Trnovec—Grintovec—Kleč, dalje melioracijska dela v kraških dolinah Loškega potoka, rezervar Travniki v občini Loški potok itd.

Dalje so g. županu predložili razne želje glede vodovoda in elektrike ter raznih sklopih zadev.

G. ban je županom pojasnil razna vprašanja ter je nato nadaljeval s sprejemanjem ostalih deputacij, raznih nacionalnih in kulturnih društev in zasebnikov. Sprejel je tudi zastopnike nemške manjšine.

Popoldne ob pol 3. se je g. ban odpeljal z avtomobilom v Novo mesto.

Napredovanja in premestitve

Beograd, 24. aprila b. Napredoval je za višjega svetnika pri šumski direkciji v Ljubljani inž. Josip Levičnik. Premješčen je višji pristav v direkciji državnih rudarskih podjetij inž. Milan Vidic, dosedaj pri direkciji v Kaknju, po službeni potrebi. Za podgozdarja k sreskemu načelstvu v Preku je premješčen Vinko Novak, dozdaj uradnik sreskega načelstva na Krku. Premješčen je iz Prijedora v Dugo Reso nadzornik Klete Ivan. Opuščen je iz drž. službe dr. Josip Kolbert, sreski zdravnik v Brežicah.

Vremensko poročilo

Dunajska vremenska napoved za jutri: Neko-liko hladneje in oblačno, tuintam bo še deževalo,

Manifestacija za Aleksandrovo Jugoslavijo

mora biti veliki nedeljski shod predsednika vlade Bogoljuba Jevtića v Ljubljani in naloga vseh zavednih Jugoslovancov je, da že sedaj delajo za uspeh te manifestacije

Zmagovitost te manifestacije je tem bolj potrebna, ker je v sedanjih napeti zunanji politični situaciji poudarek absolutne enotnosti vsega jugoslovanskega naroda nujno potreben. Vedno znova mora zato jugoslovanski narod naglasiti, da je pripravljen braniti svoje interese in da vse pusti, da bi se o zadevah, ki se tičejo njega, odločevalo brez njegovega sodelovanja.

Nedeljski shod pa mora biti mogočna manifestacija tudi iz notranje-političnih razlogov. Vlada Jevtića pomeni novo gospodarsko in finančno politiko v državi, vlada Jevtića pomeni politiko složnega in usvajajočega dela in temeljitega obračuna z vsemi nepotrebnimi notranjimi prepisi. To je politika, ki je v najvišjem interesu jugoslovanskega naroda, zato se mora tudi narod za to politiko izjaviti. In z udeležbo na nedeljskem shodu se bo naš narod izjavil za to politiko.

Enotni na zunaj, do skrajnosti delavni na znotraj, to je program, pod katerim zbira vlada g. Jevtića vse Jugoslovane. To pa je tudi program, ki so ga Slovenci od nekdanj zahtevali in ki je njih program. Na nedeljskem shodu v Ljubljani bodo zato Slovenci manifestirali za ta program in za njegovo zmago.

Iz strankarskih bojov ven na delo za socialni napredek malega človeka! Tudi to staro zahtevo slovenskega človeka je sprejela vlada Jevtića v svoj program in nedeljski shod v Ljubljani bo manifestacija za ta program.

To so načela, na katerih mora sloneti vse delo za napredek Jugoslavije, to so načela Aleksandrove Jugoslavije!

Za ta načela bomo v nedeljo manifestirali in zato se bodo v nedeljo na shodu predsednika vlade zbrali vsi pristaši Aleksandrove Jugoslavije.

Glavni volilni odbor Jevtićeve liste marljivo na delu

Ljubljana, 24. aprila.

Včeraj dopoldne ob 10. so se zbrali v OUZD k seji člani širšega volilnega odbora kandidatne liste predsednika vlade gosp. Bogoljuba Jevtića za dravsko banovino. Sejo je otvoril in ji predsedoval minister in predsednik glavnega volilnega odbora g. dr. Drago Marušič, navzoči pa so bili med drugimi tudi minister n. r. in senator g. Ivan Pucelj, poslovodeči podpredsednik glavnega volilnega odbora in ljubljanski kandidat g. dr. Riko Fux in gg. dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik v Ljubljani in kandidat kočevski, Ivan Majcen, namestnik kand. krški, Cerer Anton, kandidat kamniški, Rauter Josjo, predsednik sreskega volilnega odbora v Kamniku, Rudolf Pleskovič, kandidat v Laškem, dr. Ivan Jančič, kandidat v Mariboru levi breg, Skuhala, banski svetnik in kandidat v Ljutomeru, Zmavec Josip, predsednik sreskega volilnega odbora v Ljutomeru, Lenarčič Stanko, namestnik kandidata v Logatcu, Brenčič Milo, kandidat v Ptuj, Tome, namestnik kandidata v Kamniku, dr. Prešernjak, predsednik sreskega volilnega odbora v Logatcu, Kopar Leopold, kandidat v Slovenjgradcu, Straus, delegat sreske volilnega

odbora v Logatcu, Ogrinc, kandidat v Mariboru levi breg, Stante Jernej, odvetnik in kandidat v Celju, dr. Koce Jurij, kandidat v Kočevju, Mikec, namestnik kandidata v Mariboru levi breg, Koman Albin, namestnik kandidata v Ljubljani-okolica, Matko, kandidat v Novem mestu, Bule, kandidat v Novem mestu, dr. Fr. Semrov, kandidat v Kranju, Azman Ivan, kandidat v Radovljici, Goričar Matija, kandidat v Gornjem gradu, Petrovar Lovro, kandidat v Ptuj, notar Gajšek Florijan, banski svetnik in kandidat v Šmarju, Struc Jakob, kandidat v Laškem, Lešnik Mirko od sreskega odbora v Dravogradu, Borštnik od volilnega odbora Ljubljana-okolica, Mesec, namestnik kandidata Ljubljana-okolica, Arko Ivan, kandidat v Kočevju, dr. Goričan, predsednik sreskega odbora v Celju, Pipan Ivan, predsednik sreskega odbora Ljubljana-okolica, Komar Ljudevit, kandidat v Šmarju in Ivan Deržič, načelnik železniške direkcije v Ljubljani.

Na posamezna vprašanja gg. kandidatov, njihovih namestnikov in predstavnikov sreskih volilnih odborov je odgovarjal minister gospod dr. Drago Marušič.

Po sestavi nove vlade

Še vedno negotov položaj v Bolgarii

Vladi prorokujejo kratko življenje

Beograd, 24. aprila b. Nova vlada gosp. Andreja Toševa je bila sprejeta v narodu ponekod z velikim navdušenjem, ponekod pa z veliko skepsjo, ljudje, ki stojijo blizu sedanjih vladi, zatrjujejo, da ima Tošev odrejen širok delokrog zlasti v pogledu reševanja notranje političnih vprašanj. Vesli o izpustitvi iz internacije bivšega predsednika vlade Kimona Georgijeva in prof. Cankova ter lovarišev, katere so se razširile takoj po sestavi nove vlade, se še ne potrjujejo. Cankoviši upajo, da bo Tošev s svojim vplivom lahko dosegel izpust iz internacije prof. Cankova, zlasti še ko ima v osebi promelnega ministra Kožuhareva svojega odličnega prijatelja. Zemljedelci, ki se zbirajo okoli bivšega ministra Gičeva, gledajo na mladega Toševa z veliko skepsjo in prorokujejo vladi kratko življenje. Smatrajo, da Tošev daleč še ni kos kaotičnim razmeram, ki vladajo v novem političnem življenju Bol-

garije in da bo na teh vprašanjih tudi kmalu padel. Največjo pozornost je zbudila v bolgarskem narodu napoved kralja Borisa, ko je izdal ob priliki sestave nove vlade proklamacijo na narod, da bo dal narodu novo ustavo, v kateri kakor pravi proklamacija bodo zagotovljene narodne tradicije od časa preporoda in ideje od 19. maja lanskega leta. O uslavi, ki se pripravljala že delj časa, so se razširili zadnje dni najrazličnejši glasovi. Nekateri bivši politiki zatrjujejo, da je ta ustava že tako sestavljena, da bo prišla čez nekaj časa pred ministrski svet. O uslavi bo narod odločal s plebiscitom. Nova ustava bo predvidevala ustanovitev novih političnih strank v smislu programa vlade 19. maja preteklega leta, vendar pa z golovimi kavelami in pod stalnim nadzorom ministra notranjih del. Po razglasitvi nove ustave bodo razpisane tudi volitve v parlament.

Resolucija feminističnega kongresa

Carigrad, 24. aprila. AA. Feministični kongres je sprejel končno resolucijo. Ta resolucija pravi med drugim, da se kongres ne bo spuščal v vprašanja notranje politične ureditve katerekoli države, vendar izraža željo, da bi vse države, ne glede na to, kakšen politični sistem vlada pri njih, pristale na spoštovanje teh-le načel: osebna svoboda posameznikov, možnost javnega izpovedovanja svoje misli in enake zakonite pravice za moške in ženske.

Podonavska konferenca

London, 24. aprila. Reuter poroča iz Rima: Italijanska vlada še ni razposlala vabil za rimsko konferenco. Datum konference še ni dokončno določen, mislijo pa, da se bo vršila v začetku junija. Avstrija in vsi njeni sosede bodo na vsak način povabljeni na konferenco, medtem ko bodo nekatere druge države, kakor

n. pr. Rumunija in Poljska dobile vabilo samo tedaj, če bo na tej konferenci govora o vojaških določbah, ki se tičejo bivših premaganih držav. Doselej se še ni odločilo, ali pride to vprašanje na rimski konferenci na dnevni red.

Na konferenco bosta prizadete države skupaj povabili Francija in Italija. Velika Britanija bo poslala na konferenco samo opazovalca.

Skrivnostni sestanki v Monakovem

London, 23. aprila. AA. Z velikim zanimanjem ugotavljajo, da nemški politiki te dni skrivnostno potujejo in se od časa do časa zberajo v Monakovem, kjer so opazili g. Hitlerja, Dietricha, v. Ribbentropa in v. Neuratha. Po eni strani trde, da so ta potovanja nemških državnikov popolnoma zasebnega značaja in v zvezi z velikonočnimi prazniki, po drugi strani pa mislijo, da so na teh sestankih govorili tudi o nemški zunanji politiki, katerih probleme bi Hitler hotel posebno temeljito proučiti, da bo seja ministrskega sveta po praznikih mogla sprejeti potrebne sklepe.

Poljska ima novo ustavo

Varšava, 23. aprila. AA. Novoj ob 1930 je svečano podpisal novo ustavo predsednik republike g. Mošicki, in sicer v kraljevskem dvorcu, rezidenci predsednika republike, v navzočnosti članov vlade, predsednika in podpredsednika sejma in senata. Nato je na ustavo pritisnil šef civilnega doma predsednika republike veliki državni pečat. Vojaške godbe so v tem svečanem trenutku zaigrale narodno himno, iz topov so pa ustrelili 101 strel. Velikanska množica ljudi je viharno manifestirala za sprejetje nove ustave. Po končani svečanosti podpisovanja je predsednik republike Mošicki priredil gala-banket za člane vlade in druge dostojanstvenike, nato se je pa vršil sprejem, ki se ga je udeležilo 2000 povablencev.

Turška zahteva

Berlin, 24. aprila. DNB poroča iz Carigrada: List »Milijet« ponovno komentira turško zahtevo o reviziji vojaških klavzul lausanske pogodbe in pravi med drugim, da je bilo popolnoma pravilno, da je turški zunanji minister Tefik Ruždi Aras napovedal ta turški predlog. Ni še znano, ali se bo glede morske ožine sklenil nekak sredozemski Locarno, gotovo pa je, pripominja list, da sedanje nenormalno stanje Turčije ne bo moglo dolgo trajati. Turčija se zaveda, da mora morská ožina ostati svobodna za plovbo, toda pri vsem tem velesile ne smejo pozabiti, da ta morská ožina deli Turčijo na dva dela. Turčija zahteva pravico, da sme iz razlogov lastne varnosti morská ožino ponovno utrditi, in je prepričana, da ji nihče ne more braniti te njene pravice. Tudi drugi listi pišejo podobno in izjavljajo, da je Turčija trdno odločena priboriti si svojo pravico do neomejene obrambe.

Italija in Abesinija

Rim, 24. aprila. AA. Abesinska vlada je uradno sporočila italijanski vladi, da je pripravljena izročiti obmejni spor v presojo odboru za urejanje sporov, v skladu z dogovorom iz leta 1930. Snočnji »Corriere della Sera« pa se bavi z govorom abesinskega cesarja in pravi, da sprico takšnega nastopa Abesinije pač ni moči več drugega storiti kakor nadaljevati vojaške varnostne ukrepe, ki jih zdaj pripravlja Italija.

Tudi »Gazetta del Popolo« se bavi s tem govorom in pravi med drugim, da je za razpoloženje v Abesiniji posebno značilno dejstvo, da tamkaj zdaj ustanavljajo tudi žensko legijo prostovoljev.

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama

24. aprila, sredo: **Bunbury**. Red C in polletni abonma.

25. aprila, četrtek: **Beneški trgovec**. Red Četrtek.

26. aprila, petek: **Zaprto**.

Abonenti reda Četrtek imajo v četrtek dne 25. t. m. za svoj abonma predstavo Shakespearjevega »Beneškega trgovca« v režiji g. Cirila Debevca. Četrtkova predstava »Beneškega trgovca« bo zanimiva zlasti zato, ker igra vlogo Jessice, hčerka žida Shylocka, gdc. Vali Smerkoljeva.

Opera

24. aprila, sredo: **Traviata**. Red Sreda.

25. aprila, četrtek: **Jenufa**. Red R

26. aprila, petek: **Zaprto**.

V sredo 24. t. m. pojo v operi namesto napovedanih štirih grobjanov, popularno opero »Traviata«, ki je v nedeljo pri svoji 25. predstavi v popolni novi sceni opremi doživela ponovno lep uspeh. Nastopajo dame: Zl. Gjungenac, Španova, gg.: Gostič, Janko, M. Rus, Petrovič, J. Rus. Predstava se vrši za red Sreda. Dirigent: g. Štritof, režiser: g. Bratko Kreft. Sprememba repertoarja je bila potrebna, ker je ge. Ribčević umrl oče.

V četrtek dne 25. t. m. pojo za abonente reda B Janačkovo opero »Jenufa« z go. Gjierryenac v naslovni partiji in z go. Thierryjevo v partiji cerkavnice. V ostalem sodelujejo dame: Golobova, Kogejeva in Poličeva, ter gg.: Marčec, Gostič, M. Rus, Zupan in Franci. Režiser: g. Ciril Debevec, dirigent: g. ravatelj Polič.

Premiera »Boccaccio« bo v soboto dne 27. t. m. izven abonmana. Kapelnik Štritof je to klasično Suppejevo opero predelal, da odgovarja predvsem sodobnim zahtevam okusa, ter je poživil dejanje z najrazličnejšimi domisleki.

ODPOVEDANA PREDSTAVA V DRAMI

Ljubljana, 24. aprila. Današnja predstava »Bunbury« v drami je odpovedana, ker so morali g. Slavka Jana nenadoma prepeljati v bolnišnico k operaciji slepica. Drevi predstave v drami zato sploh ne bo.

Borzna poročila

Ljubljana, dne 24. aprila. Amsterdam 100 h. gold. 296715 — 298175, 296502, 297961, 230741; Berlin 100 mark 175608 — 176995, 175608, 176995, 136660, Bruselj 100 belg 74285 — 74792, 74285, 74792, 57810; Curih 100 frankov 142101 — 142808, 142101, 142808, 110585; London 1 funt 21250 — 21455, 21265, 21471, 16549; Newyork 100 dolarjev 435898 — 439530, 435898, 439530, 339221; Pariz 100 frankov 28960 — 29103, 28960, 29103, 22537; Praga 100 kron 18342 — 18452, 18335, 18446, 14269; Trst 100 lir 36135 — 36443, 36314, 36622, 28260.

Curih, 24. aprila. Beograd 702, Pariz 2038, London 1499, Newyork 3094, Bruselj 52321/2, Milan 25471/2, Madrid 4225, Amsterdam 20880, Berlin 12435, Dunaj 5780, Stockholm 7730, Oslo 7530, Kopenhagen 6690, Praga 12911/2, Varšava 5825, Atene 290, Carigrad 248, Bukarešta 305, Helsingfors 6611/2, Buenos-Aires 079.

Mala antanta – soliden blok

Tik po težavnem porodu resolucije o moralni obsodbi Nemčije, so bili v Ženevi zbrani diplomati priča skromnemu, a nad vse pomembnemu dogodku, ki ni ostal brez odmeva v svetu. Rumunski zunanji minister Titulescu, ki je trenutno obenem predsednik sveta Male antante in Balkanskega sporazuma, je v svojstvu predsednika Male antante, in lo po izrecnem pooblastilu predsednika češkoslovaške republike gosp. Masaryka, podpisal arbitražno konvencijo in pakt o nenapadanjih med češkoslovaško republiko in republiko Argentino. In ta podpis je še toliko bolj padel v oči, ker se je izvršil ob navzočnosti češkoslovaškega zunanjega ministra g. dr. Beneša. Ni šlo torej samo za kako običajno dejanje diplomatske kurtuazije g. Titulescu napram g. Benešu, marveč za neprimerno važnejši dogodek, ki pomenja spet novo etapo v razvoju in konsolidiranju Male antante napram zunanjemu svetu.

Titulescu je lakoj po podpisu pogodbe izjavil, da daje s tem Mala antanta v sedanjem razvrzanem evropskem položaju nov dokaz svoje solidarnosti in edinstva svoje politike. Stalni svet Male antante, ki je bil na podoben sunek od zunaj ustanovljen v Ženevi pred dvema letoma bo pooblaščen odslej svojega vsakokratnega predsednika, da lahko tudi v imenu ostalih dveh držav podpisuje mednarodne pogodbe. Titulescu je še s posebnim povdardkom pripomnil, da se bo to odslej stalno dogajalo.

Dogodek, ki bi bil sicer sam po sebi nepomemben, saj je šlo za podpis pogodbe o arbitraži in nenapadanjih med dvema prijateljskima državama, ki si nikdar nista bili v lasch, je na ta način silno pridobil na mednarodnem pomenu. To se je tudi lakoj opazilo, saj je la dogodek registriralo in tudi komentiralo vse svetovno časopisje. Mala antanta je tako že v drugič priredila na ženevskih tleh uspešno manifestacijo svoje solidarnosti in nerazdružljivosti napram zunanjemu svetu. Ta manifestacija je bila sedaj še prav posebno potrebna. Razumeli jo moramo predvsem kot posrečeno reakcijo in demonstracijo proti samovoljnemu sklepanju velesil na sreški konferenci, ki so o vprašanjih, ki direktno tangirajo Mala antanto in o katerih bi se morale zato preventivno vsaj posvetovati z njenimi zastopniki, sklepale na svojo roko. Mala antanta se je uprla zlasti proti tlelji in šesli točki sklepnega komuniqueja sreške konference, v katerih se govori o nekaterih vprašanjih Avstrije, Madžarske in Bolgarije tako, kakor da bi bili v Stresi sprejeli že končne sklepe, ki naj bi jih sedaj velesile Mali antanti samo še priporočile, ne da bi ji obenem priznale pravice do eventualne spremembe.

Ko je prišel Laval iz Strese v Ženevo, so se zastopniki Male antante lakoj napotili k njemu, da se avtenično in direktno informirajo o pomenu sreških sklepov glede vprašanj, na katerih je živo zainteresirana Mala antanta. Laval je sicer dal podrobna pojasnila, očividno pa la pojasnila niso bila zadosina. Tekom sedanjega izrednega zasedanja sveta Društva narodov se je zato stalni svet Male antante ponovno sestal k posvetovanju, da bi jasno in odločno opredelil svoje stališče v vprašanjih, ki so bili predmet razgovorov v Stresi. V komuniqueju, ki je izšel po skupni seji Male antante in Balkanskega sporazuma, so države obeh blokov sporazumno izjavile, da je revizija vojaških predpisov mirovnih pogodb v Saint Germainu, Trianonu in Neuville problem, ki ga morajo svobodno rešili med seboj one države, ki so na tem vprašanju neposredno zainteresirane, in da se zato to vprašanje ne sme drugače rešiti kakor pogodbenim potom in na bazi povsem svobodnih pogajanj.

Ze la komunike je jasno in odločno povdardil stališče Male antante do sreških sklepov. Ker so se pa državni v Stresi sporazumeli tudi glede posebne konference, ki naj o vseh teh vprašanjih sklepa, in so v zvezi s tem cirkulirale že znane govorice, da se bo Italija protivila sodelovanju Rumunije na konferenci, je bila tudi proti tej možnosti potrebna lakojšnja reakcija s strani Male antante. In do te reakcije je prišlo že naslednjega dne, ko je rumunski zunanji minister Titulescu kot predsednik sveta Male antante podpisal pogodbo med Češkoslovaško in Argentino. Temu aklu, ki je bil že sam dovolj pomemben, je lakoj dodal še izjavo, da se bo tudi v bodoče tako vršilo. Hotel je s tem povdarditi, da bo Mala antanta nastopila odslej v zunanji politiki složno in enolno kot ena sama država. To pa pomeni, da se bo moral zunanji svet odslej v vseh vprašanjih, ki kakorkoli zadevajo samo eno izmed držav članic Male antante, obračati samo na svet Male antante in ne več na posamezne države. S tem pa je tudi že v naprej pro-

padla italijanska spekulacija glede sodelovanja Rumunije na bodoči podonavski konferenci, ker je Mala antanta s svojim aktom z dne 19. i. m. pred vsem svetom povdardila, da bo v Rimu nastopala »en bloc« in kot edina predstavnica vseh treh držav, torej tudi kot predstavnica Rumunije. Tako je sunek od zunaj zopet pripomogel h konsolidaciji tega najsolidnejšega državnega bloka v Evropi, ki je lekom svojega dolgoletnega obstoja dokazal, da je pravzaprav edini steber miru. Ze s svojimi prejšnjimi složnimi nastopi v neštetih aktualnih evropskih vprašanjih, zlasti pa še s svojimi ženevskimi nastopi po sreški konferenci, je Mala antanta dala spet izvrstno lekcijo zapadnim velesilam, ki so se 15 let po podpisu versajske mirovne pogodbe morale šele sestati,

da se eventualno sporazumejo o morebitnem enotnem nastopu proti morebitnim kršilec te pogodbe, dočim je sama uspešno znala očuvati »status quo« v Srednji Evropi. Tako so velesile šele sedaj pravzaprav spoznale, da je mimo njih in brez njih lo veliko mirovno delo Mala antanta v Srednji Evropi že pred njimi vršila in izvršila.

Od velesil pa je sedaj odvisno, ali ji bodo končno hotele tudi dejansko dati priznanje, ki si ga je samo moralno s svojim delom že zdavna zaslužila. Vsako novo kolebanje velesil v tem pogledu utegne usodno vplivati na razvoj evropskih dogodkov. Mali antanti sami danes seveda ne moremo več škodovati, saj jo bo vsak sunek od zunaj kvečjemu še bolj okrepil – na poli k velesil. —n.

Politična realnost in politika realnosti

Politična razmišljanja praktičnega Jugoslovana

II.

Politika je množestveno delo na vseh tleščih, duhovnih in materialnih, človeškega udeleštovanja, uravnavano po trdi zakonitosti življenja. Politika ni in ne more biti sama sebi namen, ampak mora služiti človeku v njegovi borbi za obstanek. Človek in njegovo življenje sta tedaj osrednji točki slehernega političnega dela in holenja. Zato je tudi naravno, da vzbuja sleherni politični delo zanimanje najširših ljudskih plasti, ker se ljudje prav dobro zavedajo, da je vsakokratni kulturni, gospodarski in socialni položaj slehernega ljudstva v določeni dobi le logična posledica njegovega političnega dela ali pa nedela preteklih let. Zavedajo pa se tudi, da je obenem istolako vse ljudsko prihodnje življenje v tesni povezanosti z delom ali nedelom njegove sedanjosti. Odtod tedaj izhaja ona živa težnja človeka, posameznika ali ljudske občestvenosti, po oblikovanju, zavestnem in načrtnem oblikovanju lastnega političnega življenja.

Pri nas Slovencih je ta težnja močno živa in trajna v najširših ljudskih plasteh. Stara je golovo dobro tolejšje; to je od časa Napoleona, vihi dni, ko je la oblikovalec in ustrahovalec Evrope devetnajstega stoletja z neko vidovito gestjo ustvaril ob Jadranskem morju francosko pokrajino Ilirijo s sedežem v Ljubljani. Avstrijska tradicija v naših krajih sicer s tem dejanjem ni bila dokončno odpravljena, vendar lahko trdimo, da je bila v tistih dneh absolutizmu in monarhizmu Avstrije vcepljena smrtna klica državnega postopnega razvoja. Prebujenje avstrijskih ljudstev v zavestne narodne skupine, ki so težile vse bolj in bolj od Dunaja proč, je bilo tedaj le nujna posledica težnj k narodni svobodi in enakopravnosti, ki ju je prinesla vsem evropskim ljudstvom francoska revolucija.

Da nismo bili Slovenci pri tem osamosvojitvenem in pomembnem političnem delu zadnji izmed avstrijskih narodov, nam jasno pokaže proučevanje zgodovine zadnjih 50 let življenja pokojne Avstrije. Zavest jugoslovanstva kot političnega ideala je od Strossmayerjevih dni naprej zajela najboljše duhove na tej in oni strani Sotle. Zato je seme revolucijonarnega odpora proti Avstriji že pred in med svetovno vojno našlo pri Slovencih in tudi med Hrvati najugodnejša tla v širokih ljudskih plasteh. Kdor ta dejstva zanika ali omalovažuje, ne gleda politično realno in ne more tedaj biti poklican, da doprinese svoj delež pri oblikovanju političnega življenja Jugoslavije današnjih dni!

Mimo zaslug in neizmernih žrtv krvi, ki so jih za ustvaritev Jugoslavije doprinesli na vseh bojiščih Balkana od 1912. leta dalje slavni srbski vojaki, moramo poudariti in uvaževati v polni vrednosti ter ob vsaki priliki to revolucijonarno psihozo širokih ljudskih plasti med Slovenci in Hrvati, ki se ni izčrpavala samo v veliki besedi in gesti revolucijonarskih dni ob koncu leta 1918., ampak je tudi z dejanjem že med vojno pokazala na vseh frontah od Dobruđe do Soluna vso iskreno in trdno vero v eksistenčno upravičenost in bodočnost nove državne tvorbe Jugoslovanov.

Podoba je, da se je ta vera do današnjih dni občutno omajala! Tako bi vsaj sodil človek na prvi videz!

A vendar Jugoslavija je, živi in deluje v smislu svojega političnega in kulturnega poslanstva s polnim zamahom svojih mladih nacionalnih sil! Slovenci, Hrvati in Srbi, združeni v eno državno politično tvorbo, so pre-

brodili v sedemnajstih letih svojega državnega obstoja že marsikatero politično in gospodarsko težavo, tako v odnosih do zunanjega sveta kakor tudi v pravcu notranje medsebojne politične, kulturne in gospodarske konsolidacije.

Vsi notranji viharji političnega značaja, ki so bili združeni z očiščevanjem nemirne psihoze ljudstev, razvrzanih v temeljih od duhovnih in materialnih posledic svetovne vojne, vsa nasprotujoča si stremjenja ozkosrčnega plemenskega provincializma, ki je bil, je in bo že po svojem notranjem bistvu povsod na svetu prvenstveno egocentričen, vse podobno, prav vse se je in se še danes ob vprašanju bitja ali nebitja naše mlade države Jugoslavije ukloni nujni zakonitosti človeškega sodobnega življenja, ki terjaja, posebno v današnji Evropi, od vseh ljudstev zrelega gledanja in presojanja politični možnosti, oziroma nezmogljivosti z ozirom na eksistenčno pravo slehernega ljudskega občestva. In eden pogojev za današnje življenje ljudstev v Evropi je baš močna, v notranjosti smiselno urejena nacionalna država, ki naj bo zmogljiva sodelovanja pri političnem in gospodarskem tekmovanju evropskih narodov!

Ta pogoj je za nas na Balkanu ustvarjen z združitvijo v eno državno pravno telo vsega slovenskega in srbohrvatskega ozemlja. Ena enolna, navzven in navznoter nedeljiva Jugoslavija je tedaj za nas in tudi za ostalo Evropo politična realnost prvega reda. Mimo te politične realnosti ne more in tudi ne sme nihče,

Prof. dr. Anton Dolar -- šestdesetletnik

Maribor, 23. aprila.

Širši javnosti so morda danes prav tako znana imena naših nogometnih, barskih in drugih junakov, ali pa še bolj, kakor pa ime tihega, v zatišju daleč od javnega hrupa snujočega neumornega delavca — prof. dr. Antona Dolarja. V dobi koroških bojev pa je bilo njegovo ime

obenem z Maistrovim znano slehernemu. Od teh ga danes vklepa v svojo sredino krog sobojevnikov in častilcev, Maistrovi boreci, kot svoje ga predsednika.

Naš najožji rojak je iz Hotinje vasi pri Mariboru, kjer je bil rojen 9. maja 1875, hodil tam v osnovno šolo, potem pa 1895. leta maturiral z odliko na mariborski gimnaziji. Lotil se je z vmeno slavističnih studij na Dunaju, kjer je poslušal predavanja Vondráka in Jagića in sodeloval pri društvu »Slovenija«. Leta

kdor hoče v družbi ostalih evropskih narodov razumno živeti na osnovi onih velikih in še danes veljavnih idealov, ki jih je zapisala pred dobrim stoletjem na svoj prapor francoska revolucija: svoboda, enakost in bratstvo za vse narode in ljudstva na svetu!

In po tem vidiku ene enotne Jugoslavije kot politične in življenske realnosti za vse Srbe, Hrvate in Slovence moramo gledati in preso-jati celotno notranje politično, gospodarsko in socialno življenje preteklih let v naši državi. Tako se nam bodo razvozljala kar sama od sebe vsa navidezna nasprotja v dejanju in nehanju naše notranje politike, ki je dala koncem konca vendar marsikak dober sad, pa čeprav je ta bolj viden očem življenja opazujočega psihologa kakor pa pogledom življenje oblikujočega politika.

Ta vidik pa nam mora biti tudi odločilen pri organizaciji vsega političnega dela v naši državi za bližnjo in daljno bodočnost. Kajti politično delo, ki ne raste iz osnov življenske realnosti, je kakor seme, razmetano brez cilja in smisla na vse štiri vetrove.

Tedaj na osnovi politične realnosti politiko realnosti!

Naj preidemo v konkretiziranje te enovi, kolikor zadeva nas same, ki živimo na skrajni periferiji države v območju kulturnega, gospodarskega in socialnega življenja, katerega tarejo z ozirom na okrnjenost našega narodnega telesa po mirovnih pogodbah za na vrh še močne skrbi za našo narodno bit obče!

Enotna, navznotraj in navzven močna Jugoslavija je za nas Slovence politična realnost, na kateri edini more sloneti in tudi v resnici sloni vsa naša bodoča kulturna in gospodarska rast, vsa naša nacionalna bodočnost v etnografskem pomenu besede. Druge politične realnosti izven te ni!

Samoslovenski republikanizem ali separatizem, v kolikor se je morda kdaj res pokazal na naših tleh v iskreni in svoje odgovornosti se zavedajoči obliki, je v politični in gospodarski strukturi današnje Evrope politična nerealnost ideoloških fantazov. Demokratična načela enakosti, svobode in bratstva so za zapadno evropske narode v današnjih, idejno in materialno globoko razvrzanih časih le umetna krinka imperialističnega pohlepa, ki si išče preko etnografskih mej lastne države delovnega polja za smoteno in plodonosno nalaganje vseh odvečnih duhovnih in gospodarskih sil lastnega naroda. Vera, da se oblikujeta politično in gospodarsko življenje malih narodov v sodobni Evropi po črki in duhu pravega demokratizma, je kaj žalostno naivna. Vsi »zapadno evropski narodi so v mednarodnem življenju tudi v resnici demokratični in svobodoljubni le dotlej in takrat, kadar so v igri tuje koristi političnega in gospodarskega značaja na tujih tleh. Ko pa gre za obvarovanje svojega privilegiranega posestnega stanja v konkretnu političnega in gospodarskega življenja malih narodov, pa postanejo zapadni narodi brž nasilni, krivični, nesvobodoljubni in uzurpatorični.

S.

1901. je promoviral, odslej pa služil kot suplent najprej v Mariboru, potem od leta 1902.—1910. v Celju, od 1910 dalje pa stalno na klasični gimnaziji v Mariboru. Svetovna vojna ga je zatekla na potovanju po Grčiji, nato ga je zadržala vso dobo na raznih frontah. Po prevratu je stal Maistru krepko ob strani, ko je bilo treba razorožiti mariborski Schutzwehr in tako iztrgati to najbolj slovensko obmejno mesto nemškimi privandancem.

Toda dr. Dolar ni le kot izvrsten pedagog in mladino ljub vzgojil generacije intelektualcev, ki ga imamo vsi v hvaležnem spominu, ne kot okostenelega profesorja, marveč kot človeka, ki spozna dušo mladeniča in se zna približati njegovemu sreč. Zgodaj je namreč deloval tudi literarno. Recenziral je v »Ljubljanskem Zvonu« in »Slovanu« nastopajočo literarno strujo, ki jo imenujemo »modernost«, tako, da je bil z njo zadovoljen celo Ivan Cankar. V Celju je urejeval »Ilustrovani narodni kalendar«, kjer so sodelovali Cankar, Golar, Mole, Meško, Lah, Levstik, Sorli in Pugelj, torej sama prva imena v naši književnosti. Takorekoč odkril pa je Antona Novčana, ga z njegovimi prvimi literarnimi prispevki predstavil javnosti in uvedel v slovensko književnost.

Po raznih listih je raztresenih nešteto njegovih člankov zlasti jezikovnega značaja. Lani je izšla v »Časopisu za zgodovino in narodopisje« v Mariboru obširna monografija o njegovem ožjem rojaku Karlu Glaserju.

Tako Maribor v kratkem proslavi šestdesetletnico ene svojih najodličnejših osebnosti, vzgojitelja mladine, vojaka, književnika in jezikoslovca, predsednika Maistrovih borec, osvoboditeljev Maribora — profesorja dr. Antona Dolarja, želeč mu še mnogo zdravih in plodonosnih let!

Dr. M. S.

"VSE ZA PISARNO" nudi
A. PRELEC
LJUBLJANA
telefon 3456

Dejanja govore:

1 milijarda za javna dela, koncentracija državnih in poldržavnih denarnih ustanov, znižanje obrestne mere pri Narodni banki, znižanje osebnih tarif v železniškem prometu, znižanje zemljarine, znižanje monopolskih proizvodov itd. Kdor je za tako politiko, bo v nedeljo 28. t. m. javno manifestiral za listo predsednika vlade g. BOGO-LJUBA JEVTIČA! Zato na SHOD vsi, ki vam je gospodarski preporod na srcu.

Dnevni dogodki

Poroke brez zdravniškega pregleda

Znani zakon o pobijanju spolnih bolezni, ki je določal med drugim tudi to, da se morajo dati ženini 10 dni pred poroko zdravniško pregledati, je vlada te dni izpremenila v toliko, da se poslej ženinom ne bo treba več dajati zdravniško pregledovati.

Zakon o pobijanju spolnih bolezni je v načelu gotovo dobro zamišljen, toda praksa je pokazala, da je v izvedbi in v raznih podrobnostih pomanjkljiv. Proti tem pomanjkljivostim so se izrekli v Zagrebu tudi zdravniki na svojem nedavnem stanovskem zborovanju in tehtne razloge zdravnikov bo upoštevala tudi vlada in bo cel zakon novelirala. Zaenkrat pa je izdala samo zgoraj omenjeno naredbo.

* **ŽIVO ZANIMANJE ZA NEDELJSKI SHOD** predsednika g. Jevtiča. Z dežele nam poročajo, da vlada za shod, ki bo v nedeljo v Ljubljani veliko zanimanje, to zlasti odkar je objavljeno, da bosta govorila na shodu tudi ministrski predsednik B. JEVTIČ in finančni minister DR. STOJADINVIČ. Izgleda, da bodo potrebni posebni vlaki. Ljubljana se pripravlja, da bo čim slovesneje sprejela predstavnike vlade in se jim tako oddelila za koristne gospodarske ukrepe.

* **Občni zbor ljubljanske sekcije Jugoslovenskega profesorjskega društva** bo v nedeljo dne 2. junija t. l. ob 10. uri v Trgovskem domu v Gregorčičevi ulici v Ljubljani z običajnim dnevnim redom.

* **Znižane cene za potovanje z letali.** Cene za potovanja z letali so letos znatno znižane. Let iz Beograda do Zagreba stane 350 Din, iz Zagreba v Gradec 320, iz Beograda na Dunaj 950, iz Zagreba na Dunaj 600, iz Beograda v Skoplje 300, iz Zagreba na Sušak 200, iz Sušaka do Ljubljane pa tudi 200 Din.

* **Prevežanje sleparka.** Na dobrovoljski naselbini »Dobro polje« blizu sela Putinca pri Sremski Mitrovici se je pojavila l. 1927. elegantna dama iz Beograda, uradnica Zora Ilić, ki se je hvalila s svojimi visokimi zvezami in obetala dobrovoljcem znatno izboljšanje njihovega položaja proti primerni nagradi. Navadno je zahtevala po 1000 do 2000 dinarjev. Več dobrovoljcev je podpisalo tozadevne menice, ki jih je hotela »visoka dama« sedaj iztožiti. Tožbe pa so imele to posledico, da je »visoka dama« morala sama na zatožni klopi in sodišče ji je prisodilo 5 mesecev strogega zapor in na globo 1200 dinarjev.

* **Novo tvornico za mlekarstvo izdelke** bodo otvorili v Belovaru bržkone že meseca maja. Tvornica je osnovana na zadrugi podlagi in bo kmetom plačevala 25 odstotkov višje cene kakor so jih kmetje prejeli doslej od prekupecev.

* **Brat zabodel brata.** Na velikonočni ponedeljek je prišlo v vasi Dubranjeh nedaleč od Pisarovine do težkega prepira med Josipom Vujančičem in njegovim očetom ter bratom Antonom. Vsi so živeli v zadrugi. Pred nekaj leti pa je prejel Anton Vujančič 1000 Din od svojega očeta za gradbo lastne hišice. Prav toliko pa je zahteval od očeta tudi mlajši brat Josip. Zaradi te zahteve pa je prišlo do hudih domačih prepir in na velikonočni ponedeljek tudi do spopada. Oče je zgrabil Josipa na dvorišču, Josipov brat Anton, pa je svojega brata 11krat zabodel z nožem. Težko ranjenega Josipa so sosedje komaj rešili.

* **Obisk uglednega rumunskega časnikarja v Beogradu.** V Beograd je prispel ugledni rumunski novinar in ravnatelj agencije Rador Aleksander Hurtig. Aleksander Hurtig iskreno deluje za zблиžanje med obema državama in si je na tem polju pridobil že mnogo zaslug. G. Hurtig potuje s svojo gospo in v spremstvu svojega sodelavca Trifuja; hoče se seznaniti z našo državo in si bo ogledal več krajev pri nas.

* **Požar je uničil v Splitu dom dolgoletnega prvaka Jugoslavije v plavanju JSK »Jadrana«.** Ta dom je bil zgrajen šele pred nekaj leti in opremljen z vsemi udobnostmi; bil je eden od najlepših športnih domov. Pred nekaj leti je pogorel tudi stari dom istega kluba. Poslopje je bilo zavarovano samo za 250.000 Din, a škoda je mnogo večja.

* **Nenavaden pridigar se je pojavil na velikonočno nedeljo v zagrebški stolnici** med mašo, ki jo je bral zagrebški nadškof dr. Stepinac. Med službo božjo je namreč na čuden način prišel na prižnico neki človek, ki je govoril popolnoma zmešano. Ljudje so neznanca takoj odstranili in izročili policiji, ki je ugotovila, da je čudni pridigar pobegnil pravkar iz umobolnice v Stenjevec. Policija ga je dala zopet nazaj v zavod.

* **Svojo ženo je hotel umoriti v Zagrebu** neki Ivan Berković. Mož je živel ločeno od svoje žene, nagovarjal pa jo je večkrat, naj se vrne k njemu nazaj. Ker pa se je žena branila, jo je včeraj napadel v njenem stanovanju in jo z nožem štirikrat nevarno ranil.

* **Izšla je 4. številka »Živalce«** s pestro strokovno vsebino, ki bo zanimala vsakega rejca malih živali. List, ki ga ureja učitelj Paljk, je tudi bogato ilustriran in zasluži vso pozornost širše javnosti. Ta številka prinaša spored in podrobna navodila za razstavljalce na VII. veliki razstavi malih živali, ki bo v Ljubljani ob priliki ljubljanskega spomladanskega velesejma od 1. do 11. junija 1935. Ing. Wenko daje nekaj migljajev za razstavljalce rjave štajerske kokoši. Paljk piše o preskušnji nesnosti ter odstavitvi mladicev domačih kunccev. Pečovnik nadatljuje članek o krmiljenju golobov. Piskar pa daje navodila začetnikom rejcem kanarčkov, kako naj krmijo godne mladice, napravljajo prepečenec za kanarčke itd. Poučni in zanimivi so odgovori na stavljena vprašanja od strani rejcev. Vsakdo bo našel v listu nekaj, kar bo s pridom uporabljal pri svoji reji.

Ljubljana

* **Opozorjamo**, da bo otvoritev jubilejne Magoljeve razstave v nedeljo, 28. t. m. ob 9. uri dopoldne v Jakopičevem paviljonu.

* **Cene stanovanj v Ljubljani.** Ljubljanci, zlasti tisti, ki ne uživajo sreče, da bi stanovali stalno še v svojih predvojnih stanovanjih, se glede stanovanj pritožujejo največ zaradi kakovosti stanovanj in pa zaradi njihovih cen. Ne trdimo, da v Ljubljani ne bi bilo udobnih in obenem tudi cenjenih stanovanj, toda taka stanovanja so navadno v trdnih rokah. Kdor pa je primoran zadovoljiti se le začasno s kakšnim slabim, a razmeroma dragim stanovanjem in vedno iskati kaj primernejšega, ta je v veliki zadregi. Stanovanj ravno ne manjka in tudi malih stanovanj je precej praznih, toda ne vprašajte, kakšna so večina ta stanovanja. Na stranišče moraš nekam preko dvorišča, a to stranišče rabi navadno po več strank, da preprirov ni ne konca ne kraja; voda je nekje na hodniku, kjer se stranke navadno tudi nepretrgoma pripravljajo, kuhinje temne in sobe neločene, brez predsobe seveda. In za taka stanovanja plačujejo ljudje po 400, po 500, celo po 600 Din mesečno. So sicer tudi uvideli gospodari, ki so zadovoljni z nižjimi najemninami, a takih je bolj malo. Zato pa ne bi bilo napačno, če bi stanovanja uradno ocenili tudi po njihovi kakovosti, da ne bi ljudje v svoji stiski plačevali pretiranih najemnin.

Kavina mešanica

„Aromatis“

je višek užitka, izbornega okusa in zdrava hrana. Zahtevajte po trgovinah ali naročite pri

„COMMERCE“, LJUBLJANA

* **Ljubljanski brlogi.** Zadnje dni je ljubljanska policija priredila več racij na razne temne elemente, ki ogrožajo življenje in imetje mirnih ljudi, svoj plen ali pa naberačeni denar za zaplajajo po raznih zakonitih brlogih, ki so prava legla nemorale in zločinske visoke šole. Dobro bi bilo, če bi pristojna oblast tudi tem bezimnim posvečala vso svojo pozornost. Gostilni, vinotočev in prenočišče se v Ljubljani ne manjka in prav nič ne bi škodovalo, če bi bilo nekaj manj sumljivih lokalov, kjer imajo razni tatovi in vlomilci svoje sestanke in cele borze za pokradeno blago. Sumljive lokale bi bilo treba enostavno zapreti ali pa jih postaviti pod stalno nadzorstvo, pa bi razne zločinske zalege v Ljubljani bilo kmalu manj.

Maribor

* **Kraljevski dar.** Za praznike je družina brezposelnega delavca Kavčiča, ki stanuje v barakoh v Danjkovi ulici prejela dva velika zaboja, polna živil in oblačil. Dar je poslala Nj. Vel. kraljica vdova Marija in priložila fotografijo kraljevske rodbine.

* **Samomor je napovedal.** Trgovski potnik Ignac S., ki se je nekako pred tremi leti poročil z uradnico Marico R. Zivela sta vsa leta v srečnem zakonu, a letos o velikonočnih praznikih, ko se je vrnil v Maribor, ga žena ni sprejela nič kaj toplo in lepo kakor običajno. Ignac so obšle temne slutnje, ki so se tudi uresničile, ko je našel v predalu pisan piruh, ki ga ji je poklonil Marici neki znanec. Prav lepe reči so mogli povedati tudi sosedje. V jezi je pograbil Ignac nož in ženi zadal nevarno rano. Marica je zahtevala sodni postopek, ki je bil tudi uveden. To je moža tako potrla, da je včeraj odšel od doma in pustil pismo, v katerem sporoča, da si bo vzel življenje. Zadevo ima v rokah policija.

* **Svečke na Kelnaričevem grobu.** Grob nesrečne žrtve pobeške tragedije še vedno obiskujejo ljudje. Ob praznikih je bil grob okrašen z rožami, prižganih pa je bilo tudi mnogo sveč.

* **Huda nesreča brez posledice.** V torek se je pripetila na križišču Jurčičeve in Vetrinjske ulice hujša nesreča. Mesni avtobus je namreč zavozil v neprevidno vozečega kolesarja Alfonza Pelka, ki pa je imel še toliko duhaprisotnosti, da je v zadnjem hipu skočil s kolesa. Kolo je avtobus dobesedno zmečkal in bi ista usoda zadela gotovo tudi Pelka, ki je tako dobil samo nekaj prask in se zdravi v domači oskrbi.

* **Lastnikom konj in vprežnih vozil!** Mariborske vojaške oblasti opozarjajo vse lastnike konj in vprežnih vozil, da je treba vsako prodajo istih javiti pri mestnem vojaškem uradu. One, ki tega ne store, zadene kazen.

* **Narodno gledališče.** V četrtek, 25. aprila ob 20. uri prva repriza Rasbergerjeve operete »Prebrisani Amorci«. — Red B.

* **Na razstavi Stjepana Bakovića.** Na Veliko noč je bila otvorjena v Mariboru razstava slikarja Stjepana Bakovića. Razstavljenih je nad 50 del, povečini portretov dalmatinskih tipov in nekaj morskimi motivov. Stjepan Baković ne pripada nobeni izraziti sodobni struji. V slikah nam prikazuje ljudi, kakršne je videl iz domačega okoliša. Baković ljubi močne, izrazite barve. To ga včasih zaveda, da se ne ozira na tonske prehode. Ob marsikateri sliki lahko gledalec zasliči, da se je slikar zelo mučil z barvno kompozicijo.

* **Volilni shod v srezu Maribor levi breg.** Na velikonočni ponedeljek sta imela kandidata dr. Jančič in Janžekovič kakor tudi namestnik Hlade lepo uspele shode v velikih občinah srezu Maribor levi breg, namreč pri Sv. Marjeti, Sv. Jakobu, Sv. Juriju in Sv. Križu. Posebej je treba omeniti Sv. Jakob, kjer so bile do sedaj politične razmere tako neurejene in sovražne, da so motile celo zdravi napredek občine same. Tokrat pa so se volilci brez razlike poprejšnje politične pripadnosti in prepričanja združili složno za kandidata dr. Jančiča in Janžekoviča. Na shodu jih je bilo okoli tristo, ki so živahno spremljali izvajanja domačinov — kandidatov. Tudi pri Sv. Marjeti je Janžekovič navdušil okoli dvesto poslušalcev, dr. Jančič pa enako v St. Juriju. Popoldne sta imela domači župan Hlade in Janžekovič lepo uspele shod pri Sv. Križu. Lahko se reče, da je abstinenčno gibanje v teh krajih že čisto zatrto. Prebivalstvo se zaveda svoje dolžnosti do sodelovanja pri javnih zadevah in svoje sodegovornosti za uspeh volitev. Kjerkoli se pojavljajo kandidati, povsod se narod, ki je bil do doslej zelo zagrenjen, ogreje za smernice in načela Jevtičeve vlade. Volilne sestanke sta tudi imela sokandidata Vogrine in Fras. Zadovoljiv obisk sta imela volilna sestanka v Studencih in v delavnici drž. železnice, enako v drugih krajih srezu. Zelo uspel je sestanek v Jarenini, kjer je sledilo izvajanjem kandidatov blizu dvesto volilcev, ki so večina hoteli pri volitvah ostati doma. V zadnjih dveh tednih se bo delovanje v srezu še podvojilo, tako da je pričakovati v vsem srezu lepih rezultatov.

* **Od doma je pobegnil.** Delavka Telivkavec Ana je javila policiji, da je danes odšel od doma njen 11letni Jožek. Je šibke postave, svetlih las, oblečen v temno siv jopič. Kdor bi ga zasledil, naj javi policiji odnosno orožnikom.

* **Nenadna smrt.** Na Ruški cesti se stanovala 63 let stara vdova Terezija Pušnikova. Vedno je bila bolj zase in ni mnogo družila s sosedmi. Pozornost sosedov je vendar vzbudilo dejstvo, da Pušnikove že od 20. t. m. ni bilo na izpregled. O tem so obvestili policijo, ki je vdrila v stanovanje in našla ženo na postelji mrtvo. Po mestu so se razširile najrazličnejše govorice, uradno pa se je ugotovilo, da je Pušnikovo zadela kap in je tako izdihnila zapuščena od vseh ljudi.

* **Tatvine.** Nekemu Ludviku Habwitu v Jurčičevi ulici je zmaknil neznan tat govo znamke »Puch«, ki nosi št. 51.823. — Trgovcu Dobrajcu Francu je nekdo vdrl v zaklenjeno stanovanje v Tattenbachovi ulici in mu ukradel sivo modro obleko, v skupni vrednosti 1200 Din.

* **Upokojenemu uradniku Francu Hermanu** je spodrsnelo na ulici, ko je stopil na oranžno lupino. Pri tem se je občutno poškodoval na glavi.

* **Krvavi pokolji.** Z dežele prihajajo poročila, da je prišlo ob praznikih v nekaterih krajih do pretepov, kjer so igrali veliko vlogo tudi noži. Tako so se stekli fantje v neki gostilni na Teznu in niso odnehali prej dokler ni obležal brivski pomočnik Franc Filipce na tleh z razbito glavo. Prepeljali so ga v bolnico. — Še hujše pa je bilo v Tobovcih, kjer so se spoprijeli domači fantje tako srdito, da je bilo le malo onih, ki niso dobili kaj za spomin. Na bojišču je obležal komaj 19letni Martin Roškar, ki ga je neki Plohl zabodel z nožem tako nesrečno, da je kmalu nato umrl. — Skoraj enaka usoda je doletela Konrada Bezjaka, ki so ga v pretepu v Stoncih pri Ptujtu tako obdelali z noži, da se nesrečnež bori v ptujski bolnici s smrtjo. — Pretepi so bili še v nekaterih drugih krajih, vendar brez večjih posledic.

Zreče pri Konjicah

V nedeljo, dne 28. aprila t. l. igra naše društvo kmetijskih fantov in deklet »Krivopriseznika«. Vse prijatelje mladine vladno vabimo. Naše društvo je imelo ustanovni občni zbor v nedeljo, dne 14. aprila. Za predsednika je bil izvoljen tov. Blombek Ivan. Društvo šteje 65 članov.

Poličane

Nevaren vlomilec prijet. Tukajšnji orožniki so te dni prijeli v vasi Koritno dolmo iskanega in zasledovanega nevarnega vlomilca, 23letnega R. L. iz Sv. Križa nad Mariborom. Fant, ki je še tik pred aretacijo vlomil v eni noči trikrat v sosednji občini Makole, se je največ potikal v Dravinjski dolini in Halozah. Seveda je imel tudi pajdaše, ki pridejo prej ko slej za njim v zapor, kjer imajo sedaj nevarnega »ptička« na varnem.

* **Novi most bodo gradili.** Te dni pričnejo z gradnjo novega mostu čez Dravinjo v Studenicah. Občina si je dolgo prizadevala in mnogo Dravinje je steklo, preden je prišlo ob besed do dejanja. Je to tudi skrajni čas, da postavijo novi most, kajti stari je za promet nesposoben in je imela občina že ponovno stisniti radi tega. Novi most bo lesen, njegova konstrukcija bo iz trikotnih vešal v treh poljih v razdaljah 2×933 metra in 934 m, skupna dolžina 28 m. Za gradnjo, ki je preračunana na 67.687,82 Din, da občina 20.000 Din, 5.000 Din prispeva okrajni cestni odbor in 15.000 Din banovina. Primanjkljaj se bo pokrili iz bednostnega fonda za l. 1935-36. Gradnja mostu se je oddala najnižjemu ponudniku, gradbenemu podjetniku G. Ubaldu Nassembiniju iz Maribora.

* **Dražba občinskih lovišč.** Nova občina Poljčane, ki šteje 10 prejšnjih občin, je svoja občinska lovišča razdelila v tri dele. Tik pred prazniki je bila oddaja: Prvo in drugo lovišče, obsega juče Stanovsko, Luščko vas, Pekel, Hošnico in Brezje, Vrhole ter Modraže, je bilo oddano za vsoto 1500 Din dr. inž. Ključniku, tretje: Poljčane, Studenice, Hrastovec pa za 450 Din g. Ivanu Hauptmanu.

Ljubljanska sokolska župa se pripravlja na Oplenac

V smislu sklepa odborove seje društvenih delegatov se pokloni Sokolska župa Ljubljana na grobu prvega Sokola — Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja na Oplenju. Kdaj bo poklonitev zaenkrat še ni definitivno odločeno, vendar se zdi najprimernejši čas v drugi polovici meseca maja, zato naj si vsak udeleženec že danes rezervira te dneve za poklonitev na Oplenju.

Potni stroški, ki jih mora nositi vsak sam in ne morda društvo ali četa bodo znašali v brzovaluku z železniško legitimacijo in prevoz z avtobusom od končne postaje na Oplenac pri udeležbi 50 oseb II. razred 315 Din, III. razred 230 dinarjev, pri udeležbi 400 oseb pa II. razred 259 Din, III. razred 193 Din za osebo. Vozni listek za vlak in za avtobus si bo moral preskrbeti vsak sam.

Zleti je, da se udeležijo te žalne svečanosti članstvo v kroju in z društvenimi prapori. Tisti, ki ne morejo pod nobenim pogojem dobiti kroja lahko potujejo v civilni, po možnosti temni obleki s sokolskim znakom. Naraščaj potuje brez-pogojno v civilni obleki, le praporščaki z naraščajskimi prapori morajo imeti kroj.

Ker je potrebno, da pričnemo s pripravami takoj, pozivamo vse župne edinice, da sporočijo župni upravi najkasneje do 1. maja t. l. koliko članov, članic in obojega naraščaja se namerava udeležiti poklonitve na Oplenju. Vsakdo se mora prijaviti samo pri svojem društvu, oz. četi in ne pri župi. Vse prijave naj bodo točne, na zakasnele prijave ne bomo ozirali. Zdravo.

Župna uprava.

AVTOMOBILISTI!

Takse na avtomobile so odpravljene

Nudimo Vam možnost cenenejšega nakupa rabljenih vozil vseh znamk in vseh modelov od Din 9000 — dalje — Ne zamudite prilike in oglejte si našo

Razstavo rabljenih avtomobilov

do 30. aprila 1935.

„DESA“ - LJUBLJANA, Tyrševa cesta 24. -- Telefon št. 22-92

Omrežje novih cest na Pohorju

Nove ceste odpirajo Pohorje tujskemu prometu in blagostanju — Vseh cest bo 161 km in bodo veljale 44 milijonov

Med najlepšimi kraji Slovenije in tudi vse države je gotovo naše zeleno Pohorje, kjer se je zaradi zdravilnega zraka in pokrajinskih lepot pričel v zadnjem času z vso naglico razvijati tujski promet. Pohorje je le slabo naseljeno in dvigniti ga je treba tudi v gospodarskem pogledu, da bo mogoče dostop v vse slikovito vijugaste dolinice, v gozdove in na zelene trate ter na vrhove z najlepšim razgledom. Najrazličnejše zaklade skriva to pogorje, a zaradi pomanjkanja cest ni mogoče dvigniti niti toliko bogastva, da bi se opomoglo sedaj revno prebivalstvo.

V nasprotju z apnenimi Julijskimi Alpami, Karavankami in Kamniškimi planinami nudi Pohorje sliko okrogeljših oblik, mirnejših, položnejših in valovitejših linij. Rodovitna tla segajo do samega vrha, kajti kamenine, granit, gnajz in škrljavci so po svoji sestavi iz glinske osnove, ki pri preperevanju zopet razpada, tvoreč rodovitno prst. Glavnate plasti tvorijo dno, ki ne prepušča vode, in tako si razlagamo močvirje na pohorski vrhni planoti in bogate vodne izvirke na višini. Tudi vinorodna zemlja na jugu in vzhodu Pohorja ima svoj izvor v teh sestavinah. Ugodna sestavina pohorskih kamenin je že pred davnimi časi privabila tuje steklarje, ki so gospodarili v »glazutah«, saj so imeli v nepreglednih gozdovih kuriva v izobilju. Pri tem so uničili mnogo gozda. V dolincah so nastali številni mlini in žage. Lesna trgovina in industrija sta cveteli pred in med vojno. Nastali so razni večji in manjši kamnolomi, zlasti za granit, poleg njih pa tudi nekaj industrij za predelovanje lesa. Trgovina z lesom je pa tudi na Pohorju propadla in ne donaja skoro nobenih koristi več. Živinoreja je relativno slabo razvita, ker zaradi vlažnih tal ni dobrih pašnikov. Tudi naseljenost Pohorja je relativno slaba, kajti le dobri 4% površine odpadejo na kmetije, čeprav je z gozdovi 98% rodne zemlje. Priseljavanje, ki bi bilo možno, pa preprečujejo slabe prometne zveze, ki jih v prvi vrsti pogreša tujski promet.

Na 1000 km² Pohorja ni skoraj nobene boljše javne ceste. Edino izjemo tvorijo banovinske ceste Slov. Bistrice—Sv. Martin na Pohorju do višine 800 m, Brezno—Ribnica do višine 700 m in Slov. Bistrice—Tinje do višine 670 m. Od postanka prve ceste okrog leta 1900 se je Sv. Martin razvil v prijazno gorsko vasico z dokajšnjim tujskim prometom. Še bolj se je razmahnila Ribnica na Pohorju, da je vedno več tujcev, ostale vasice kakor Sv. Anton, Sv. Kunigunda, Kebelj, Skomarje in druge pa se zaradi slabih cest ne morejo prav razviti.

Četrtna pohorskega gozda je v rokah veleposesnikov. Poljedelstva je na teh veleposesstvih le toliko, da se preživljajo delavci. Nekaj malega nese tudi vinogradništvo pri Oplotnici, Slov. Bistrici in proti Mariboru, kjer je prav dobro tudi sadjarstvo.

Splošna slika pohorskega gospodarstva je torej dandanes dokaj žalostna. Gospodarstvo bi se moglo dvigniti le z zgradbo boljših prometnih zvez, obenem bi pa pri njih gradbi zaslužilo tudi prebivalstvo. S tujskim prometom bi se pričelo naseljevanje tudi na prostorni pohorski vrhni planoti, kakor je že sedaj veliko zanimanje za parcele ob cesti Reka—Sv. Arah, ki je šele v gradnji. Pri tujskem prometu znači največji napredek zimski sport, ki na Pohorju ni nič manj razvit, kakor na Gorenjskem.

Gospodarski problem Pohorja je torej na kratko ta, da se popularizira in na široko razkrije privlačnost njegovih lepote s tem, da se omogoči hitrejši in cenejši dostop do njih. To bi pospešilo priseljavanje in kolonizacijo ter naposled dvig gospodarstva na tem velikem, a dosedaj skoraj mrtvem ozemlju.

Že se zgrinja mreža novih cest čez Pohorje

Pričelo se je delovati v tej smeri, da bi se podaljšala cesta Slov. Bistrice—Šmartno na Pohorju, ki sega 800 m nad morjem. Vendar je bilo pa treba gledati na to, da nova cesta dobi izhodišče blizu Maribora, glavnega centra tujskega prometa za Pohorje. Pojavljali so se drugi projekti, ki so se zanje v prvi vrsti interesirali tudi lokalni interesenti. To je privedlo nehoti in spontano do ideje

projekta pohorske transverzalk

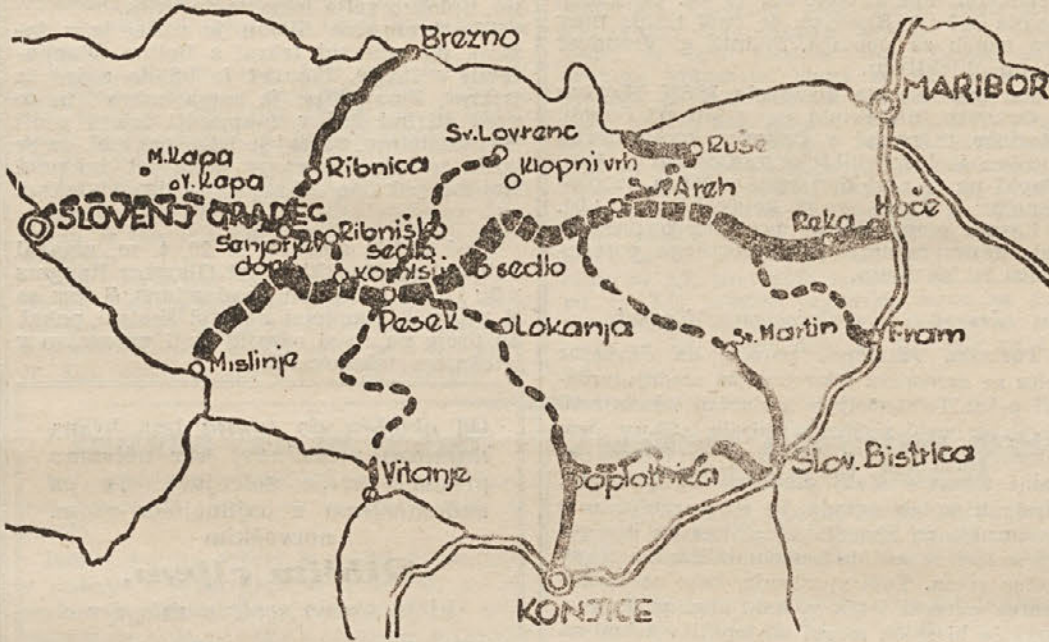
čez vse Pohorje od vzhoda proti zapadu, ki naj v svojem poteku vzame vase vse priključke iz dolin na severu in jugu in naj tako postane za tujski promet, kakor tudi za gospodarstvo glavna žila odvodnica in dovodnica, ki bo pravilno razdeljevala in regulirala ves promet in bodoče gospodarsko življenje na Pohorju.

Ze leta 1931 so pričeli z zgradbo te ceste od Reke pri Zg. Hočah. Zaenkrat je bil načrt napravljen samo do Sv. Areha, zamišljena je

pa v nadaljnjem poteku tako, da bi presekal Pohorje od vzhoda proti zapadu po najkrajši črti, in sicer vseskozi na južnem pobočju Pohorja. V tem poteku bi ostala nekoliko nižje južno Sv. Areha in tudi Klopne vrha, pač pa bo z vso verjetnostjo pasirala prav blizu Dom na Pesku ter se bo na takozvanem Komisijskem sedlu pričela spuščati v dolino Mislinje, kjer se bo v vasi Mislinje priključila banovinski cesti Dravograd—Celje. Skupna dolžina transverzalk bi znašala 45 km.

Do konca leta bo transverzalka dograjena do 8 km, torej do točke, kjer se od nje odcepi občinska cesta proti Petkovemu sedlu, Pohorskemu domu in Mariborski koči. S tem je dosežen vrh Pohorja vsaj na skrajno vzhodni točki. Za transverzalko je bilo doslej izdanih blizu 2 milijona dinarjev.

Spotoma bo transverzalka sprejela vase naslednje priključke: 1. na Rančah banovinsko cesto iz Fram, ki bo podaljšek sedanje banovinske ceste Ptuj—Ruše—Fram in bo posredovala promet Pohorja s Ptujem in zaledjem; 2. blizu Sv. Areha občinsko cesto iz Ruš, ki bo morala prečkati višino Sv. Areha in se bo nekoliko nižje priključila transverzalki; 3. od Sv. Areha dalje bo transverzalka nekoliko padala in bo s tem za dober kilometer skrajšala priključek iz Šmartnega na Pohorju, ki ga vase sprejme ca. 1 km zapadno od Sv. Areha; 4. blizu doma na Pesku bo transverzalka sprejela več priključkov, in si-

Omrežje pohorskih cest.

Polne črte so že dograjene, črtkane pa nedograjene ceste.

cer občinsko cesto iz Sv. Lovrenca na Pohorju; 5. Občinsko cesto iz Oplotnice preko Cezlaka, Lokanje in Jurgovega prostora; 6. banovinsko cesto iz Vitanja, ki bo podaljšek banovinske ceste Vojnik—Vitanje in bo posredovala promet Pohorja s Celjem in zaledjem; 7. na Komisijskem sedlu sprejme transverzalka banovinsko cesto iz Slovenjgradca, ki bo potekala pod Veliko Kopo in tik pod Črnim vrhom mimo Senjorjevega doma pri Ribniških jezerih tik pod Jezerskim vrhom in se bo od tam spustila do sedla Šiklarice ter bo vezala vse rajsko tepe predele od tu do Planinke in Peska; 8. pri Senjorjevem domu pod Jezerskim vrhom bo priključek iz Slovenjgradca sprejel vase še priključek iz Ribnice, ki bo posredoval zvezo Pohorja s centralnim delom Dravske doline in preko nje tudi s Kozjakom in Avstrijo.

Omeniti je treba še izgraditev takozvanih podpohorskih cest, in sicer banovinske ceste Slov. Bistrice—Ložnica—Oplotnica ob južnem vzhodu ter podaljška banovinske ceste Ruše—Smolnik do Fale na severnem vzhodu. Od Fale do Sv. Lovrenca zveza že obstaja. Omenjeni dve zvezi predstavljata potrebno izpolnitev in povezanost celega omrežja pohorskih cest tudi v dolini. Skupna dolžina vsega omrežja, namreč transverzalk, vseh dosedaj zamišljenih priključkov in obeh cest na vzhodu znaša okroglo 161 km. Če predpostavljamo povprečne stroške 1 km z 275.000 Din, dobimo za izgraditev celokupnega omrežja stroške v znesku okroglih 44 milijonov Din.

Za sedaj zgrajenih 8 km transverzalk je bilo izdanih 1,836.152 Din.

Odeop od km 8 transverzalk proti Petkovemu sedlu in Pohorskemu domu je pričela lani graditi mestna občina mariborska iz državnega sklada za javna dela in banovinskega bednostnega sklada. Dosedaj je bilo porabljenih 80.000 Din.

Tudi občina Ruše je lani pričela graditi občinsko cesto Ruše—Sv. Arah po opisanem projektu. Gotovo je 1 km pri Rušah v zemljskih delih in je bilo zanj potrošenih 200.000 Din.

Leta 1931. je kralj. banska uprava preložila strmi klanec na banovinski cesti Vuhred—Ribnica—Brezno v dolžini ca. 3 km in za to

porabila pičlega pol milijona dinarjev. Iz delne refundacije prispevka, ki ga je občina Ribnica založila za navedeno preložitve in ga je banska uprava potem povrnila, je občina Ribnica pričela graditi leta 1933. cesto Ribnica—Senjorjev dom. Zemeljska dela so gotova skoraj do Senjorjevega doma v dolžini okrog 5 km, delno pa tudi tlakovanje, kar je veljalo 150.000 Din.

Letos je pričel graditi cestni odbor mariborski iz državnega fonda za javna dela podaljšek banovinske ceste II. r. Ptuj—Rače—Fram proti Pohorju. Napravljen je zemeljska dela v 1 km do grajskih razvalin nad Framom in za to izdal 115.000 Din.

Prav tako je letos mariborski cestni odbor pričel graditi podpohorsko cesto Slovenska Bistrica—Oplotnica — mesto iz državnega sklada in je narejene 1 km do Sp. Ložnice, kar je veljalo 100.000 Din.

V srezu Konjice pa se je iz državnega sklada za javna dela ter banovinskega bednostnega fonda in banovinskega fonda za javna dela pričel prelagati strmi klanec na cesti Oplotnica—Cezlak—Lokanja, namreč Cezlški klanec. Narejen je 1 km zemljskih del, ki so veljala 107.000 Din.

Končno je izdal sreski cestni odbor mariborski za razširjenje banovinske ceste Slov. Bistrice—Šmartno na Pohorju ter za gradnjo občinske ceste od Šmartnega do počitniške kolonije Nj. Vel. kraljice Marije okroglo 300.000 Din.

Skupno je bilo torej za izgraditev cestnega omrežja na Pohorju izdanih dosedaj 3,482.698 dinarjev.

Pri tem pa razširjenje obstoječih banovinskih cest Slov. Bistrice—Šmartno in Vuhred—Ribnica—Brezno v odseku Ribnica—Sollero strogo ne spada v obravnavani program izgraditve pohorskega omrežja ter znašajo brez te dosedaj izdani stroški za ceste v okviru tega omrežja pičlih 2,600.000 Din.

manj 8%. V tem in v nizkem odstotku gostote dobrih javnih cest na Pohorju ter njega slabem gospodarskem položaju je pa utemeljena nujnost zgraditve pohorskega cestnega omrežja. Seveda je pa mogoče ta program izvesti le postopoma.

Po sedanjih načrtih bodo najprej zgrajene naslednje ceste prve etape: 1. od transverzalk del od Reke preko Sv. Areha mimo Klopne vrha do doma na Pesku in Komisijskega sedla v dolžini 32 km za 9,600.000 dinarjev; 2. od priključka Komisijskega sedla — Slovenj gradec del od Komisijskega sedla do Senjorjevega doma v dolžini 7 km s stroški 1,960.000 Din; 3. celotni priključek od Senjorjevega doma do Ribnice na Pohorju za 1,050.000 Din; 4. od priključka Pesek—Oplotnica, odsek Pesek—Jurgov prostor v dolžini 4 km, preložitve Cezlškega klanca v dolžini 2 km, vmes pa manjše korekture s skupnimi stroški 1,680.000 Din; 5. izgraditev podpohorske ceste Oplotnica—Slov. Bistrica za 2,850.000 Din. Skupno bomo torej najprej gradili za 17,140.000 Din cest. Ker smo pa zanje že izdali blizu 2,200.000 Din, rabimo še okroglo 15,000.000 Din. Skoraj vsa ta vsota ostane med tamošnjim prebivalstvom, da se dela pravi blagoslov za vso okolico.

V drugi etapi bodo na vrsti ceste: 1. priključek Fram—Ranče za 2,460.000 Din; 2. priključek Pesek—Rogla—Vitanje za 4,844.000 Din; 3. od transverzalk del Komisijskega sedla—Mislinje za 3,900.000 Din; 4. priključek Sv. Areh—Šmartno na Pohorju za 1,800.000 Din; 5. dograditev priključka Sv. Areh—Ruše za 2,800.000 Din in 6. za izgraditev podpohorske ceste Smolnik—Fala 1 milijon 512.000 Din. Druga etapa bi torej veljala po odbitku na teh cestah že izdanega denarja še okroglo 17,000.000 Din, a ostane bi napravili v tretji etapi.

Opisani razpored pa ne izključuje, da bi se tudi pri prvi etapi ne upoštevala dela druge ali tretje etape, zlasti če so že pričeta.

Kr. banska uprava podpira prizadevanja lokalnih faktorjev tudi pri postopnih zgraditvah, obenem je pa vprašanje že tako daleč, da bo v kratkem času vse Pohorje prepreženo s cestami, ki po njih v te kraje pride blagostanje in sreča.

Dukičev blok

V dobrih dveh letih 106 modernih stanovanj v centru Ljubljane

Lani prav za prav sploh nismo imeli stavbne sezone, letos jo bomo pa imeli še manj. Razen regulacije Ljubljane in tlakovanja cest menda ne bomo gradili nič pomembnega. Z nadaljevanjem del pri bežigrajski šoli še vedno ne moremo pričeti in nekateri obrtniki še vedno čakajo, kdaj bodo lahko oddali svoje ceste.

Edina večja stavba je nova petnadstropna stanovanjska hiša Dukičevega bloka v Gajevi ulici, ki bo kmalu popolnoma gotova.

Zares se moramo čuditi podjetnosti in pogumu tega velikega stavbnega podjetja, da v tako težkih časih gradi največje stavbe kar na lasten riziko. Občudovanja vredno je pa tudi to, da je Dukičev blok zrasel iz stare podrtje in vrhov v dobrih dveh letih. Dobili smo res velikomesten in moderen del mesta s šestimi velikimi stanovanjskimi palačami, ki imajo vse po 6 nadstropij, ena celo 7 nadstropij, edino sedanja ima samo na eno stran 6 nadstropij, na drugi pa le pet. V dobrih dveh letih je torej podjetje dalo centru našega mesta natanko 106 najmodernejših in vsem zahtevam higijene ter stanovanjske kulture odgovarjajočih stanovanj. S tem delom je trdka navzile najtežji gospodarski krizi prekosila vso našo privatno in tudi javno gradbeno delavnost.

Nova hiša je znotraj že vsa ometana in so gotove že tudi vse instalacije s hišnim telefonom vred. Zunaj je ometana z žlahtnim ometom od vrha pa do podstavka. Vestibul bo ves obložen z domačimi mramorji, drugih dekoracij pa ne bo, saj bo impozantnemu poslopju najlepši okras zelenje in cvetje. Vsako stanovanje ima namreč po dva balkona in s tem za gojenje cvetlic najlepšo priliko.

V tej hiši je 14 stanovanj in so med njimi največje v 4. in 5. nadstropju, ki vsako zavzema vso etažo in ima po 5 ali 6 velikih sob.

Ves dosedaj zgrajeni kompleks nima konvencionalnih dvorišč, kjer se zbira vsa šara in nesnaga, prepri in kričanje, pač je pa že sedaj med hišami proti Puharjevi ulici lepa zelena trata z drevjem in lepotičnim grmičjem. Ko bo tudi nova hiša popolnoma dodelana, bodo tudi vso trato arhitektonsko uredili v moderen nasad, da bodo otroci imeli zračno in svetlo torišče za svoje igre. Nobenega nadzorstva jim ne bo treba, saj bodo vendar pred očmi skrbnih mamic, ki bodo gledale nanje skozi okna. Pa tudi teh skrbi pravzaprav ne bo treba, saj skozi to igrišče ne bo nikdar pridrel kolesar niti avtomobil. Tako v Ljubljani dobivamo tudi prvo veliko otroško igrišče sredi mesta.

Odmevi

V zvezi z zadnjimi nemškimi rožljanji s sabljo ne bo odveč, če na tem mestu našim čitateljem priključimo v spomin besede, ki jih je o evropskih problemih spregovoril Hitler pred državnim zborom 17. maja 1933: »Nobena evropska vojna ne bi mogla namesto sedanjih nezadovoljivih razmer ustvariti kaj boljšega. Nasprotno, niti politično niti gospodarsko ne bi uporaba kakršnekoli sile mogla prinesiti Evropi ugodnejše situacije, kakor jo ima danes. Celo v primeru odločilnega uspeha nove evropske nasilne rešitve bi kot končni rezultat nastopilo samo povečanje motnjav evropskega ravnotežja in bi bilo s tem tako ali tako vrženo seme poznejših novih nasprotij in novih zapletljivost. Posledica vsega pa bi bile samo nove vojne, nove žrtve, nova negotovost in nova gospodarska stiska. Izbruh takega norenja brez konca bi seveda moral dovesti k propadu sedanjega družabnega in državnega reda. Na vse to pa bi prišel še komunistični kaos, v katerega bi nujno padla Evropa in ki bi povzročil še novo, neprecenljivo krizo nepreračunljivega trajanja. — Najgloblja želja nacionalne vlade v Nemčiji je, da tak nemiren razvoj s svojim pravočasnim in dejanskim sodelovanjem prepreči. — Nam je mišljenje preteklega stoletja, po katerem se je menilo, da je morda mogoče iz Poljakov in Francozov napraviti Nemce, prav tako tuje, kakor se tudi mi obračamo proti vsakemu nasprotnemu poskusu. Na evropske narode okrog nas gledamo kot na dana dejstva. Francozi, Poljaki in drugi so naši sosedi in vemo, da ne more noben zgodovinski dogodok spremeniti te resnice. Bila bi seveda velika sreča za ves svet, če bi bila ta dejstva postala resnica že v versajski pogodbi tudi glede Nemčije.

Izgledalo bi torej, da je tudi Hitler le za »mimo revizijo pogodb in da ne misli resno s svojimi vojnimi grožnjami. A pogledajmo, kaj pravi k temu nemška emigracija. V tedenski reviji »Die neue Weltbühne«, ki izhaja istočasno v Pragi, Zürichu in Parizu, piše Hermann Budzislavski o Hitlerjevi politiki tole: »Hitler se svojim velikim načrtom noče odpovedati. Pogodbenim potom jih seveda ne bo realiziral. Diplomatska pogajanja in sploh politika v navadnem pomenu besede sta mu le — predgovodina in historični navrh. Na konferencah se samo to prizna, kar je bilo že prej s fakti, s »faits accomplis« dovršeno. In tako ustvarja on svoje fakte — drugega za drugim... Ta politika izvršenih dejstev najde seveda svojo naravno omejitvo tam, kjer kdo drugi na enak način postavlja fakte in je lastna moč prešibka, da bi ž njó nasprotnika pobil. Iz tega pa sledi: Evropske zveze, ki obkrožajo tretji Rajh, molijo nacionalne socialiste šele tedaj, ko ne groze samo za morebitne primere, ampak so dejansko in praktično že na delu. Če niso n. pr. obrnjene proti nemškemu oboroževanju, ni še razlogov za ustavitev mobiliziranja nemškega naroda. Če bi se, recimo, izkazalo, da bi priključitev nemškega ozemlja verjetno ne predstavljala nikakega »casus belli«, potem seveda tudi ni razloga, da bi se Nemčija temu ozemlju odpovedala. Poostreter evropskega položaja spada v vrsto onih političnih fraz, glede katerih preveč temeljiti nacionalno-socialistični realni politiki niso dolžni voditi računa. In logična posledica je potem samo ta, da bodo berlinski politiki čisto in vsem šli prav do — roba vojne. Ne bodo se branili nobenega izmed tistih malih ropov, radi katerih se svet okrog njih ne bo razveljal. Dokler je razburjenje sosednih narodov mogoče potolažiti samo retoričnim potom, naj bi le ne manjkalo takih mirovnih govorov, kakršen je bil Hitlerjev nagovor pred državnim zborom 17. maja 1933, ali pa oni po izstopu Nemčije iz Društva narodov, ali končno tretji — po enostranski odpovedi versajske pogodbe.«

O zadržanju Poljske ob priliki debate in glasovanja o načrtu resolucije za obsojdo Nemčije, ki so jo velesile predložile Svetu Društva narodov, in o čudnem kolebanju poljskega zunanjega ministra Becka, ki se je načelno najprej izrazil proti načrtu, pri glasovanju pa končno oddal svoj glas zanj, piše pariška »Temps« z dne 18. t. m. med drugim tudi tole: »Argumenti, ki jih je uveljavljal g. Beck, nam odkrivajo predvsem zagato, v katero nemško-poljski sporazum postavlja poljsko vlado, ko ji gre za določitev svojega stališča v evropskih zadevah. Tudi je izven vsakega dvoma, da so nas v tem trenutku zelo presenetljiva pomišljanja Poljske med obsojdo obitne kršitve tiste versajske pogodbe, kateri se ima poljska država sama zahvaliti za svojo obnovo, in med nemško oborožitvijo, ki se je vendar pokazala za še prav posebno nevarno baš za varnost in neodvisnost poljskega naroda. Ta pomišljanja nam najboljše kažejo, v kakšno napačno situacijo more zabresti velika nacija vsled cele vrste diplomatskih zmot vlad, ki se ni mogla sprijazniti z resničnimi pozicijami velesil. Toda poljski pritrdilni glas popravlja mnogo stvari in soglasna odobritev Svetu Društva narodov predložene resolucije, ki predstavlja akt solidarnosti Francije, Anglije in Italije, je najboljše opozorilo, ki ga bodo v Berlinu gotovo upoštevali.«

Sport

ZAGREBSKI ŽELEZNICARJI V MARIBORU

Mariborski nogometaši so za praznike sprejeli v goste moštvo zagrebskih Železnicarjev. Gostovanje je bilo sklenjeno v zadnjem trenutku, zato ni bilo dovolj prilike za reklamo in se je oba dneva zbralo na igrišču le malo ljudi. Prvi dan so gostje nastopili v tekmi

Železnicar (Zagreb) : Železnicar (Maribor)
2 : 2 (1 : 0)

in dosegli nezasluženi remis. Forma zagrebskih gostov je očitno zelo padla in niso bili tokrat niti senca one moči, s katero smo jih videli igrati pri nas pred leti. V moštvo je sicer nekaj boljših tehničarjev, kar pa še ni dovolj, da bi zaigrali smiselno in tudi za oko lepo. Igrajo pretežno na prodore po krilih in so si iz dveh takih akcij skovali tudi oba gola. Domačini so tokrat nastopili s nekaterimi rezervnimi igralci in seveda niso zaigrali tako, kot smo bili zadnje čase od njih vajeni. Bili so sicer tudi v tej sestavi boljše in homogenejše moštvo od gostov, manjkala pa jim je potrebna odločnost, ki bi jim lahko prinesla zmago.

Igra je potekala monotono, brez omembe vrednih dogodkov. V 10. minuti je bila prekinjena in so nogometaši in z njimi občinstvo z molkom počastili spomin umrlega nogometaša Tonija Jenšca. — Tekmo je sodil g. Nemec v obojestransko zadovoljstvo.

V ponedeljek so Zagrebčani igrali z mariborsko Svobodo. **Svoboda : Železnicar (Zagreb) 3 : 3 (2 : 1)** zopet neodločeno. Razlika je bila v tem, da so tokrat gostje zaigrali boljše in smiselnejše. Bili so gotovo mnogo nad Svobodaš in bi po poteku zaslužili tudi zmago. — Svoboda je v tej tekmi zaigrala s silnim elanom in če proti koncu ne bi opešala, bi prišla do lepe zmage, saj je tik do konca vodila s 3 : 1. Sicer pa je tudi remis prav lep uspeh za domače. Sodnik g. Vesnaver je bil objektiven.

Za praznike sta gostovala ISSK Maribor v Čakovcu, SK Rapid pa v Murski Soboti. Maribor je poslal v Čakovec kombinirano moštvo in je izgubil tekmo s ČSK 7 : 1 (4 : 0). Rapid pa je prvi dan igral z Muro neodločeno 3 : 3, drugi dan pa zmagal 5 : 2 (1 : 0). Zaradi pomanjkanja prostora prinašamo šele danes dopis našega sportnega poročevalca iz Maribora.

Juventus in srednjeevropski pokal

Turinska »Stampa« poroča, da Juventus letos ne namerava tekmovali za srednjeevropski pokal. To utemeljuje s slabimi izkušnjami, ki jih je imelo moštvo v zadnjih letih pri tem tekmovalju in pa z dejstvom, da internacionalne tekme v Italiji niso posebno obiskane. Mesto tega tekmovalja, bo šel Juventus raje na turnejo po Skandinaviji. Sicer pa ima pri tej zadevi še zadnjo besedo italijanska nogometna zveza. Tudi vprašanje, kako se bo Juventus odrezal letos v ital. nog. prvenstvu, torej če bi sploh mogel nastopati v tekmi za pokal, je še vprašanje bodočnosti. Svojo nedeljsko tekmo s Triestino je n. pr. izgubil z 2 : 1.

Kultura

Bratko Kreft: Iz razgovora po reprizi »Malomeščanov«

Ljubljana, dne 24. aprila.

Pretekli teden je ljubljanska drama z uspehom uprizorila novo slovensko dramsko delo »Malomeščani«, ki ga je napisal režiser ljubljanskega Narodnega gledališča pisatelj Bratko Kreft. Ni še dolgo tega, kar smo brali o velikem uspehu, ki so ga imeli njegovi »Celjski grofje« pred praškim občinstvom in praško kritiko. Gledališki list, ki je izšel za premijero »Malomeščanov« citira najvažnejše odlomke iz praških kritik, ki vse priznavajo izredno Kreftovo darovitost kot dramskega pisatelja. Uspeh in vrednost njegovega dela »Celjski grofje« so priznali vsi največji praški dnevniki brez razlike politične orientacije.

Zanimive so izjave recenzentov velikih praških listov, tako Nár. listy, kot slovo, Prager Presse in drugih, ki so si edini v tem, »da so doživeli »Celjski grofje« tako probojen uspeh, ki izziva, da bi se zavzeli za dramo tudi naši veliki odri.«

V ponedeljek zvečer je Kreft predaval pod okriljem ljubljanske Češko-slovaške-jugoslovanske lige o sodobnem češkem gledališču. Gospodu Kreftu smo tako v tej zvezi, kakor v zvezi z njegovo premiero postavili nekaj vprašanj, na katera nam je odgovoril to-le:

»Brez vsake nacionalne sentimentalnosti moram priznati, da je postala Praga v zadnjih letih eden izmed največjih kulturnih centrov v zapadni Evropi. Odkar je v Nemčiji zavladal narodni socializem, se je tudi velik del nemške progresivne kulture preselil v Prago. Na primer, da navedem samo en primer: hčerka velikega sodobnega nemškega meščanskega pisatelja Thomasa Manna — Erika Mann vodi v Pragi svoje

Table tennis match med Avstrijo in Češko-slovaško, ki šteje za srednjeevropski pokal, je prinesel lepo zmago Čehov v razmerju 7 : 2. V isti konkurenci so zmagale tudi Čehinje nad Avstrijkami v razmerju 5 : 0. Obe tekmi so odigrali v Pragi.

Kakor poroča »New York Herald«, bo bodoči nasprotnik Maksa Baera James J. Brad-dock. Borila se bosta 27. junija v Madison Garden Squareu.

Nemčija vodi v (amaterskem) boksanju s tako velikim naskokom, da je ne bo več mogoče dohiteti. Stanje je naslednje: 1. Nemčija (5 bojev, 10 točk), 2. Poljska (4, 4), 3. Madžarska (6, 4), -4. Češko-slovaška (5, 4), 5. Avstrija (4, 3).

Večkratni svetovni rekorder v plavanju, Američan Jack Medica je pred kratkim porušil dosedanj rekord svojega rojaka v plavanju na 200 metrov Johnnyja Weissmüllerja. Ta je plaval to progo l. 1927. v času 2,09. Tedaj se je zdelo, da skoro ni mogoče, da bi mogel kdo izboljšati ta čas. Medica je plaval sedaj to progo v fenomenalnem času 2,072.

Finalista za angleški pokal, največjo sportno trofejo Anglije, sta letos Sheffield Wednesday in Westbromwich Albion. Sheffield W. je svojega zadnjega nasprotnika, Burnleya, odpravil s 3 : 0, poprej pa je že eliminiral iz konkurence slavnega Arsenala. Nič manj kot 28 let je preteklo, odkar si je priboril Sheffield W. zadnjič angleški pokal. Tedaj je zmagal proti Evertonu z 2 : 1. Klub spada v kategorijo žilavih in trdih teamov in igra bolj robustno ko pa artistično. Splošno velja letos za favorita.

Westbromwich Albion je prišel le s težavo, po ponovni tekmi z Bolton Wanderersi, v finale. Finalist je bil do sedaj že trikrat. Zmagal pa je samo enkrat, in to pred štirimi leti v znameniti tekmi proti Birminghamu. Slučaj je letos nanesel, da se bosta srečala oba nasprotnika pet dni pred finalno pokalno tekmo v — ligaški tekmi.

Pred 90.000 gledalci je 20. t. m. zmagal v tekmi za škotski pokal Glasgow Rangers z 2 : 1 nad Hamilton Academians. S tem so si priborili Rangersi devetlet škotski pokal. Že prej pa so si osvojili tudi prvenstvo v letosnjem tekmovalju.

Od oktobra do junija ima hrana najmanj vitaminov, ker uživamo premalo sveže zelenjave. Te pa nadomestimo z najfinjšim arom. norveškim

Ribjim oljem,

ki je stalno sveže v zalogi v

Lekarni Ustar

nasproti glavne Pošte, Ljubljana

Za povzdigo našega podeželja

PROGRAM DRŽ. HIGIENSKEGA ZAVODA

Za 11 milijonov 571.800 Din asanacijskih del

Za tekoče leto 1935/36. ima Drž. higienski zavod v načrtu zopet lepo število asanacijskih del, katerih seznam je predložil ministru socialne politike dr. Dragu Marušiču. Za v naslednjem pod A. označena asanacijska dela ima higienski zavod pripravljene detaljne načrte in proračune, za pod B. označene objekte se načrti in proračuni pripravljajo. Prošnje za asanacije, ki jih higienski zavod v tekočem letu zaradi pre zaposelnosti ne bo mogel obravnavati, v izkazu niso vzeta vpoštev.

A.
Zgradba vodovodov: 1. Predvor-Brege, občina Predvor Din 612.778,70; 2. Polhov gradec, občina Polhov gradec (rekonstrukcija vodovoda) Din 49.236,08; 3. Jelovec, občina Sodražica Din 38.312,14; 4. Glino, obč. St. Janž Din 50.000; 5. Studenice, občina Poljane Din 25.706,28; 6. Slivnica, obč. Slivnica Din 93.000—; 7. Šmarje pri Jelšah Din 345.967,40; Otoče, občina Kropa Din 230.800—; 9. Gorica, občina Puconci Din 23.689—; 10. St. Vid pri Stični, občina St. Vid Din 700.000—; 11. Lemberg, občina Šmarje pri Jelšah Din 47.000—; 12. Zabukovje, obč. Višnja vas Din 100.000—; 13. Mirna, občina Mirna Din 215.000—; 14. Zabrznica-Selo, obč. Breznica Din 230.000—; 15. Zapotok, obč. Zelimlje Din 150.000; 16. Mozelj, občina Mozelj (rekonstrukcija II. etapa) Din 120.000—; 17. Solčava, občina Solčava (proračun Din 150.000—, potreba Din 70.000—); 18. Rogatec, obč. Rogatec (za letno kopališče) Din 62.230,75.

Zgradba javnih kapnic (cistern): 1. Gor. Medvedje selo, obč. Trebnje Din 51.000—; 2. Dečja vas, obč. Trebnje Din 57.000—; 3. Stari log, obč. Stari log (dograditev) Din 40.053,30; 4. Hočevje, obč. Dobropolje Din 72.941,55; 5. Pristava, obč. Smihel-Stopiče Din 38.818,11.

Zgradba javnih vodnjakov: 1. Peče, občina Moravce Din 16.548,95; 2. Srednji breg, občina Stari log Din 15.630—; 3. Volčje občina Sromlje Din 15.000—; 4. Devica Marija v Brezju, občina Pobrežje Din 14.700—; 5. Gor. Globodol, občina Mirna peč Din 15.372,97; 6. Dolž, občina Smihel-Stopiče Din 12.262—; 7. Gor. Prekopa, občina St. Jernej Din 13.680—; 8. Odranci, občina Gor. Petrovci Din 15.000—; 9. Dovršitev vodnjaka v Gradcu Din 800—; 10. Globoko, občina Globoko Din 14.073,40; 11. Podšreda, občina Podšreda Din 13.000—; skupaj dinarjev 3.576.800,63.

Zgradba vodovodov: 1. Regerča vas, občina Smihel-Stopiče Din 115.000—; 2. Zirovnica, občina Breznica Din 100.000—; 3. Toplice, občina Toplice (rekonstrukcija) Din 50.000—; 4. Trzin, občina Moravce Din 40.000—; 5. Novo mesto, podaljšanje vodovoda Din 150.000—; 6. Suha Krajina I. etapa Din 2.000.000—; 7. Cerklje-Drnovo, občina Sv. Križ, II. etapa Din 1.500.000; 8. Ribnica, občina Ribnica okolica-tig, I. etapa Din 1.500.000—.

Zgradba javnih kapnic (cistern): 1. Gornja Sušica, občina Toplice Din 60.000—.

Zgradba zdravstvenih domov: 1. Kranj, občina Kranj Din 650.000—; 2. Ribnica, občina Ribnica Din 600.000; 3. Črnomelj, občina Črnomelj Din 600.000; 4. Dol. Lendava občina Dol. Lendava (dovršitev) Din 30.000—; 5. Radovljica, občina Radovljica Din 600.000—; skupaj dinarjev 7.995.000—.

Kot je razvidno, je za vsa ta dela, ki naj dvignejo higijenske razmere našega podeželja proračunanih skupaj 11.571.800 Din. Nedvomno je, da se bo obsežen program Drž. higienskega zavoda po možnosti tudi izvršil.

sicer skromno, ali umetniško sorazmerno zelo pomembno satirično gledališče »Die Pfeffermühle«, na češkem izhajajo razne nemške publikacije, ki v Nemčiji ne morejo iziti. Dalje vidite po knjižnih izložbah, kako sledijo Čehi vsem najpomembnejšim publikacijam drugih narodov. Na Češkem izide zelo veliko prevodov, in lahko bi rekli, da vsaka pomembnejša knjiga izide v najkrajšem času že v češkem prevodu tako, da mi je nekdo pripomnil, da se Čehom kmalu

tako kakor n. pr. Francozom radi tega ne bo treba več učiti toliko tujih jezikov, ker dobi češko občinstvo v najkrajšem času vsako pomembnejše delo v prevodu. Zelo veliko prevajajo iz novejših ruske leposlovne in znanstvene literature, s katero imajo na Češkem zelo velike in dobre stike. Isto velja za filme, godbo itd.

»Češka gledališka kultura je na zelo visoki stopnji. Brez pretiravanja moram priznati, da se v delu praških gledališč zrcalijo stremiljenja sodobnega zapadno-evropskega gledališča sploh, kajti v praškem gle-

dališkem življenju so zastopane vse razne smeri, od konservativne, ki ji stoji na čelu Narodni divadlo, do ekstremne, avangardistične, ki jo zastopa gledališče »D 35« in »Osvobození« divadlo Voskovca in Veriha.

Zanimivo je pri vseh teh novih pojavih zlasti to, s kakšnim veseljem in zanimanjem spremlja njih delo gledališka kritika brez ozira na politično ali umetniško prepričanje. Najbolj konservativni listi pišejo n. pr. o predstavah gledališča »D 35« najbolj laskavo in v vodji tega gledališča E. F. Burianu (ne smete ga zamenjati s komikom Burianom, ki ima tudi svoje gledališče in ki ga pri nas poznamo iz filma) vidijo največjega sodobnega češkega režiserja. Če bi hotel na kratko in mogoče malo šolsko definirati njegovo gledališko umetnost, bi lahko dejal, da je sinteza principov Stanislavskega, Majerholda in Tairova. Seveda je ta oznaka površna in bi lahko bila celo krivična, kajti najvažnejše je tisto, kar da E. F. Burian originalnega. — »Osvobození« gledališče Voskovca-Veriha je prav gotovo največje politično satirično gledališče, kar ga ima Zapadna Evropa sploh. Je povsem dnevno aktualno in v tem gledališču reagirajo na vsak nov pojav bodisi v češkem javnem življenju, bodisi kje drugje.

Kreftova najnovejša drama »Malomeščani«, ki je izšla v odlomkih v lanskem Ljubljanskem Zvonu, je dosegla — kakor je že poročal naš gledališki recenzent — pri ljubljanski premijeri velik uspeh.

To je letos že — ali šele! — druga slovenska krstna predstava v našem Narodnem gledališču. Prvi so bili Šorlijevi »Blodnji ognji«, zdaj pripravljata naša drama nov Gregorinov »Pasione«, potem pa pride na vrsto Vombergarjeva satirična komedija »Zlato tele«. Vse to kaže, da se začenja slovenska dramatika vedno bolj uveljavljati in uspeh »Celjskih grofov« v Skoplju in sedaj v Pragi dokazuje, da je njena vrednost taka, da prenese tudi najstrožjo tujo kritiko.

—ak.

Gospodarsko vprašanje, ki nas premalo zanima...

O morju in njegovih lepotah govorimo ob vsaki priliki, o njegovih potrebah in realnem stanju našega pomorstva pa malokdaj kaj ve, a še manj se zanima za to. Morje je pri nas na žalost preveč tujskoprometno vabilo in za reklamo žrtvujemo vse. In pri tem ponavadi tudi ostanemo. Kako bi zaledje čim tesneje združili z morjem, kako bi morje gospodarsko izkoristili in usmerili v enotno gospodarsko politiko, pa je za nas seveda postranskega pomena. Dovolj nam je povdarjanje, da smo pomorska država, vseeno pa nam je, če prevzamejo ves uvoz in izvoz iz naših luk tuje ladje.

Nas Slovence bi še posebno morala zanimati pomorska vprašanja, subvencije našega parobrodarstva in, kar je posebno važno, da pri sklepanju trgovinskih pogodb ne pozabimo ne samo na želje naših brodolastnikov in prestiža nacionalne zastave, temveč tudi iz gospodarske potrebe zahtevamo vsaj reciprociteto za naše brodovje.

Ko bi naše gospodarstvo bilo usmerjeno v duhu in potrebah pomorske države, bi naš izvoz gotovo ne bil navezan na milost in nemilost naših sosedov. Še bolj žalostno je pa to, da med tem, ko naše parobrodarstvo preživlja najhujšo krizo in se naše gospodarstvo bori za trg, tuje ladje prevažajo naše blago in tuji špekulirajo z njim, kakor jim bolj nese. Z zdravo pomorsko politiko bi naše celotno gospodarstvo lažje prenašalo krizo, kajti nova tržišča bi si pridobili z lahkoto. Poročilo Saveza pomorskih brodolastnikov nam predločuje točno sliko o stanju našega pomorstva. V Savezu, ki je bil ustanovljen 1. 1932, so vključene naslednje parobrodarske družbe:

1. Jugoslovanski Lloyd a. d. Zagreb; 2. Dubrovačka parobrodarska plovdba a. d. Dubrovnik; 3. Jadranska plovdba d. d. Sušak; 4. Brodarsko a. d. »Oceania« Sušak; 5. Zetska plovdba (Boka) a. d. Cetinje; 6. Parobrodarsko a. d. »Progres« Sušak; 7. Prekomorska plovdba d. d. Sušak; 8. Atlanska plovdba d. d. Sušak; 9. Plovdba »Rad« Dubrovnik; 10. Slobodna plovdba d. s. o. Dubrovnik; 11. Brodarsko podružice kap. Antona Babarovića Milna. (Uprava na Sušaku.)

Vsa ta podjetja imajo 134 ladij z 296.745 BRT. To je približno 6/7 našega celokupnega ladjstva. Poročilo navaja, da peto leto svetovne krize ni nič boljše od prejšnjih let, četudi so v začetku izgledi bili nekoliko boljši. Slaba žetev v velikem delu Evrope je namreč bila vzrok, da se je trgovina z žitom znatno povečala. Velika povpraševanja, ki so bila po ladjah za vkrčevanje žita iz Avstralije in Južne Amerike, pa so že v jeseni začela naglo padati, tako, da so prevozne cene na koncu leta prišle na ono bazo, kjer so bile v začetku.

Prevozne cene so tako nizke, da društva komaj krijejo stroške poedinih potovanj. Če primerjamo naslednje številke iz leta 1914. in leta 1934., opazimo ogromno razliko v prevoznih cenah.

Za prevoz nitrata iz Čile v Evropo je bila 1. 1914 prev. cena 38-9 šil. Leta 1934 pa 18 šil. Za prevoz žita iz Bahije Blance (Južna Amerika) je bila 1. 1914 prev. cena 27-10 šil., leta 1934 pa 12 šil. Cena prevoza premoga iz Walese (Angleška) v Genovo je bila 1. 1914 12-1 šil., a leta 1934 pa 5-3 šil. Če pomislimo tudi to, da so bile leta 1914 vse ladje zaposlene, si lahko predstavljamo, s kakšnimi težkočami se morajo danes boriti posamezna društva, da

imajo vsaj nekaj ladij v prometu. Zaradi tega so vse države primorane subvencionirati svoja društva in si tudi v trgovinskih pogodbah skušajo pridobiti razne privilegije.

Pri nas pa je subvencionirana samo obalna plovdba, ki je tudi res poštvalno storila vse za povečanje tujskega prometa. Za našo dolgo, prekooceansko in veliko obalno plovdbo, ki razpolaga z 62 ladjami prekooceanske in 15 velike obalne plovdbne, pa se ni storilo s strani države ničesar. Tovorne ladje, ki predstavljajo 6 sedmin celotne tonaže jugoslovanskega trgovskega brodovja, so prepuščene same sebi.

Da to naše brodovje preživlja hujšo krizo, kakor vse ostalo svetovno parobrodarstvo, je dokaz tudi v tem, da je tekom lanskega leta bila neka naša ladja prodana Angleški in da

Razveseljiv dvig našega izvoza v marcu

Marca meseca smo izvozili skupno 288.626 ton blaga v vrednosti 362,1 milijone Din. V primeri z lanskim marcom smo letos izvozili blaga za 15.810 ton ali 5-19% več, po vrednosti pa za 23,9 milijonov Din ali 8-70% več. Razveseljivo je to, da se je izvoz po vrednosti bolj povečal kakor pa po količini.

V vseh treh prvih letošnjih mesecih smo izvozili 688.217 ton blaga v vrednosti 867,3 milijona Din, to je po količini za 64.222 ton ali 8-53% več, po vrednosti pa za 31,5 milijona Din ali 3-78% več ko lani v istem času.

Uvozili pa smo v marcu 64.572 ton blaga v vrednosti 284,2 milijona Din, za 10.622 ton ali za 40,9 milijona Din manj ko v marcu 1934. l.

Skupno smo v prvih treh mesecih uvozili 171.576 ton blaga v vrednosti 769,8 milijona Din, to je po količini za 17.446 ton ali 9-23% manj, po vrednosti pa za 47,9 milijona Din ali za 5-87% manj ko lani.

Naša trgovska bilanca je bila v prvih treh mesecih letos aktivna za 97,5 milijona Din, dočim je bila lani aktivna le za 18 milijonov dinarjev.

Med drugim smo izvozili (vse številke v milijonih Din): pšenice za 17,2, koruze za 42,0, otrobov za 2,4, fižola za 2,5 svežega sadja za 0,5, suhih češpelj za 3,9 opija za 1,4, hmelja za 2,2, tobaka v listih za 50,3, konoplje za

so nekatera naša pomorska društva bila prisiljena znižati delniško glavnico.

Kljub vsem tem težkočam, ki se z njimi bore naša društva, so vendar ladje z našo zastavo opravljale redno tovarno progo med domačimi lukami in Grško, zapadnim delom Sredozemnega morja, Kanarskim otočjem in Buenos-Airesom. Vse ostale proge za Levant, Angleško, severno Evropo, Afriko in Ameriko pa so bile v rokah tujih brodolastnikov.

Največji del parnikov, ki ukrcavajo v jugoslovanskih lukah, so dobro subvencionirane tovarne ladje tujih držav. To bi morali imeti pred očmi pri vseh trgovinskih pogajanjih in, če drugega ne, vsaj za to zahtevati neko kompenzacijo.

Za vsa ta vprašanja, ki so največje važnosti za naše gospodarstvo, bi se morali zanimati bolj resno in jim posvečati vso pozornost. Ni to samo radi nacionalnega prestiža važno, da naše ladje uvažajo in izvažajo naše blago iz domačih luk, temveč je tudi naravna gospodarska nujnost in zahteva.

Dr. Sovdat Miro.

Boj za milijardno dediščino

V Selnici pri Mariboru živi v skromnih razmerah Ana Šulčeva, ki se že preko trideset let bori za ogromno dediščino, ki predstavlja bajno vsoto

preko 20 milijard dinarjev!

Vsi dosedanja poizkusi, da bi si priborila pravice do te ogromne dediščine, so se izjalovili, ker sta ji dinastija Habsburžanov in sedanja avstrijska vlada povzročali velike zapreke.

Leta 1933. je umrl v Benetkah veletrgovec, bivši češki pustolovec Anton Dietrich in zapustil ogromno premoženje, ki si ga je pridobil v teku svojega burnega življenja. Beneška državna banka je prevzela dediščino v svojo oskrbo, dokler se ne najdejo zakoniti dediči. Habsburžani so dokumente in premoženje prenesli na Dunaj. Kmalu nato se je javil avstrijskim oblastem reven mehanikarski delavec, mož Ane Šulceve iz Selnice pri Mariboru in zahteval ogromno dediščino za svojo ženo Ano. Avstrijske oblasti, ki jim je dediščina očitno prišla, so njegovo zahtevo zavrnile, češ, da je oporoka trgovca Dietricha ob priliki velikega požara pravosodne palače na Dunaju zgorela. To pa ne bo držalo, ker je znano, da dokumenti ob priliki požara niso bili v palači.

Šule pa ni odnehal, temveč je nadaljeval borbo za ogromno dediščino s Habsburžani in dunajsko vlado. Strašil se ni ogromnih pravnih stroškov in je vložil pri državnem sodišču na Dunaju celo

tožbo proti cesarju Francu Jožefu

Seveda je bila tožba od vrhovnih sodnih oblasti kratkoma kot zavrnjena kot neutemeljena.

Nekaj let po prevratu se je Šule obrnil celo na haško meddržavno razsodišče, da bi tako uveljavil svoje zakonite pravice. Žal tudi tu brez uspeha, ker takrat meddržavno razsodišče v Haagu še ni poslovalo v polnem obsegu. Sedanja avstrijska vlada je sicer pred leti sporočila, da bo o zadevi razpravljala, vendar do danes obljube ni izpolnila.

Med tem pa životari Šule v slabih življenjskih prilikah, dasi bi bil lahko najbogatejši mož Evrope. — Ana Šulčeva je pravnikinja trgovca Antona Dietricha in je prav verjetno, da je ona sploh edini in zakoniti dedič ogromnega premoženja, kajti doslej se še ni javil nihče drugi razen nje. Stroški pravnega boja za dediščino so narasli že na 100.000 Din. Njen bivši notar Wessely, ki ji je skoraj izposloval 70 milj. gld. dediščine, pa je na tajinstven način umrl nagle smrti. Nato je prevzel pravdo dr. Samuel Weiss, ki pa je kmalu opustil pravo. O vsej zadevi pa je informirano in zaposleno tudi okrožno sodišče v Mariboru. Šulčevi trdno verujejo v svoj končni uspeh, ki jih bo rešil sedanje bede in jih namah postavil v vrsto svetovnih bogatašev.

Radio

Četrtek, 25. aprila.

Ljubljana 12.00 Slavni tenorji na ploščah — 12.45 Poročila — 13.00 Čas, Spomini na Joh. Straussa (plošče) — 18.00 Predavanje Narodne odbrane — 18.20 Srbohrvaščina (dr. Mirko Rupel) — 18.40 Sprehodi po stari Ljubljani (dr. Rudolf Andrejka) — 19.00 Stari plesi na ploščah — 19.20 Čas, jedilni list, program za petek — 19.30 Plošče — 20.00 Koncert Učiteljskega pevskega zbora — 20.45 Radijski orkester — 21.30 Čas, poročila — 21.50 Jazz-glasba — 22.20 Iz novih zvočnih filmov (plošče). — Beograd 20.00 Mozartov koncert za klavir in orkester — 20.30 Predavanje — 21.00 Zborovski koncert nabožnih pesmi — 22.00 Čas, poročila. — Zagreb 20.00 Prenos koncerta iz Beograda — 22.15 Havajska kitara. — Berlin 19.00 Išče mo dobre napovedovalce! — 19.15 Haffner, simfonija W. A. Mozarta — 20.10 Tekmovanje komikov Köln-Berlin, nato plesna glasba — 24.00 Simfonični orkester. — Beromünster 19.05 Zabavna glasba — 20.00 Opera Makbeth (Piave) — 23.00 Tedenski pregled. — Bratislava 19.30 Študenti kot godbeniki in skladatelji — 20.15 Zmote pri poroki (pripor). — Breslau 20.10 Radijski orkester — 23.00 Sodobna glasba. — Brno 19.30 Pester koncert z vokalnimi solisti in jazz-orkestra. — Budimpešta: 21.10 Glasbene paradije — 23.20 Ciganski orkester. — Frankfurt 20.15 Simfonični koncert — 21.15 Zvočne slike — 22.20 Zabavni koncert. — Hamburg 20.10 Plesna glasba — 23.00 Sodobna glasba — 24.00 Simfonični orkester. — Leipzig 20.10 Plesna glasba — 23.00 Prenos iz Münchena (sodobna glasba). — Luxemburg 20.50 Pester orkestralni koncert — 22.05 Operetna glasba. — Milano 19.20 Pesta glasba — 20.45 Nicodemijeva komedija »Sovražnica«. — München 20.10 Pesta glasba — 21.00 Vse dni Gloria! — Paris Poste Parisien 20.25 Zvočna komedija — 22.30 Plošče. — Praha 21.00 Orkestralni koncert — 22.00 Kronika — 22.15 Koncert šramla. — Roma 20.45 Simfonični koncert. — Strassbourg 20.45 Prenos iz opere. — Stuttgart 19.30 Narodne pesmi. — 21.00 Orkestralni koncert — 23.00 Sodobna glasba. — Warszawa 20.00 Prenos iz Lwowa — 21.00 Orkestralni koncert — 22.15 Radijski orkester — 23.05 Lahka glasba.

Indeks cen in mezd

Iz zagrebškega »Indeksa« posnemamo zanimive podatke, kako so se gibale cene in mezde.

Indeks cen na debelo je znašal marca 1935 v primeri z letom 1913 za hrano 63, za surovine in polfabrikate 84. Povprečno so torej nazadovale cene na debelo nasproti predvojni dobi za 26,52.

Indeks cen na drobno je znašal za marec 1935 nasproti juliju 1914 za vse potrebščine povprečno 85, torej 15,20 manj.

Indeks za preživljanje je znašal nasproti juliju 1914 za marec 1935 za odraslega delavca 77, za delavsko družino 81. Povprečno so torej nazadovale stroški za preživljanje za 21%.

Indeks mezde za kvalificirane delavce v industriji, trgovini in obsekoristnih podjetjih je znašal lanskega decembra 9% manj kakor tik pred vojsko, minimalna mezda (eksistenčni minimum) pa je znašal za neoženjene delavce 55%, za oženjene pa 61%.

OTROŠKE VOZIČKE

in vse druge otroške stvari dobite najceneje pri

S. REBOLJ & DRUG,

Ljubljana, Gosposvetska cesta 13 (Kolizej)

Znižanje obrestne mere pri Obrtni banki

Upravni odbor Obrtne banke kr. Jugoslavije je sklenil, da bo Obrtna banka znižala svojim dolžnikom obrestno mero od 1. maja takole:

1. obrtnikom poedincem brez delnic Obrtne banke z 10% na 9-12% letnih;
2. obrtnikom poedincem z delnicami zaveda z 10 na 9% letnih, vendar pod pogojem, da imajo za vsakih 2000 Din posojila vsaj po eno delnico;
3. obrtnim proizvajalnim zadrugam z 10 na 9% letnih;
4. obrtnim kreditnim zadrugam z 8 na 7% letnih;
5. obrtnim zbornicam z 8 na 7% letnih;
6. fondom obrtniških domov z 8 na 6% letnih;
7. za posojila na podlagi državnih vrednostnih papirjev in delnic Narodne banke in Privilegirane agrarne banke z 10 na 7% letnih.

Gospodarske vesti

— Avstrijsko notranje posojilo. Avstrijska vlada namerava v prihodnjih dneh emitirati novo notranje posojilo 100 milijonov šilingov. Rok posojila je določen za 20 let.

— Bolgarski bančniki v Beogradu. Na vabilo uradništva naše Narodne banke, pride 26. aprila ob 6.30 zjutraj 115 gostov iz Bolgarije, uradnikov bolgarske Narodne banke. Uradniki te banke pridejo kot prijatelji in borci za sporazum med našima dvema bratskima narodoma. Jugoslovansko-bolgarska liga v Beogradu poziva svoje člane, da se aktivno udeležijo sprejema bolgarskih gostov, in da jim bodo na uslugo za njihovega bivanja v Beogradu.

— Padec nezaposlenosti v Jugoslaviji. Stanje nezaposlenosti je znašalo 1. aprila 1935 23.663 moških in 4.333 žensk, skupaj torej 28.001 oseb. Dne 1. marca t. l. je bilo pa nezaposlenih 26.290 moških in 4.364 žensk, skupaj torej 30.654 oseb. Dne 1. aprila je torej nezaposlenost v kraljevini Jugoslaviji padla za 2.653 oseb.

Dobrna pri Celju

je odlično zdravilišče za srčne, živčne in ženske bolezni ter za vse počitka potrebne. Od dne 15. aprila do 30. junija in od 1. septembra do 31. oktobra dnevno pavšalno zdravljenje (avtobusna vožnja iz Celja in nazaj, stanovanje, prvovrstna hrana, kopeli, zdravnik in takse) za skupno ceno Din 1000.—, Din 1250.— in Din 1450.— (trije razredi) za državne nameščenke itd., oziroma Din 1.300.—, Din 1.500.— in Din 1.650.— (trije razredi) za vse druge goste. — Prospekti na zahtevo!

Sandalete ali opanke

vseh vrst po najnižji ceni od Din 65.— dalje, izdeluje

LOVRO GREGOR

čevljar, LJUBLJANA, Cesta v Rožno dolino 11/38

Citajte in naročajte

„Glas Naroda“!

TRGOVSKI DOM

Elegantna

tudi za mal denar

Tovarna perila in oblek Stermecki, katera izdeluje vso najmodernejšo konfekcijo, je letos zopet znižala cene in to:

obleke	42.—	in	69.—	Din.
kostumi	225.—	„	280.—	„
plašči	190.—	„	270.—	„
bluze	21.—	„	26.—	„
kriila	59.—	„	75.—	„

Stermecki
TOVARNA PERILA IN OBLEK

Celje št. 25

Zahtevajte ilustrirani cenik in vzorce!

Bombaž — svetovna sila

Iz knjige »Boj za svetovno silo bombaž«, ki jo je napisal strokovnjak Anton Zischka, posnemamo:

»Več kot eno četrtno vsega nemškega uvoza predstavljajo nemške tekstilne tvornice. Za tekstilne surovine je plačala Nemčija l. 1933. nad 680 milijonov mark; večina za bombaž. Med tem pa, ko si nekatere države nabavljajo potrebni bombaž le z največjimi težavami in morajo potrošiti ogromne vsote za nadomestne tkanine, razdeljuje vlada Zedinjenih držav pridelovalcem bombaža na leto po 260 milijonov mark, da brez lastne škode lahko vsako leto uničijo eno četrtno svojega pridelka! Tako uničujejo v Ameriki vsako leto več bombaževine kakor pa je Nemčija celo leto porabi.

Ko pa v južnih delih Zedinjenih držav vsako leto »belo zlato« uničujejo na kupe, se bori v azijski Rusiji nad četrto milijona ljudi proti vročini in proti škorbutu in proti pomanjkanju vode, da izprazni suhe puščave v rodovitna bombažna polja. V Indiji izdajajo vsako leto milijone za vodne naprave, ki naj omogočijo gojitev bombaža. Japonci pa se trudijo na vso moč za koncesijo v Abesiniji, da bi tam mogli in smeli gojiti bombaž. Na Japonskem grade v Osaki nove tekstilne tvornice, angleške predilnice v Lancashire-u pa propadajo in delavci v Roubaix-u v Franciji praznujejo...

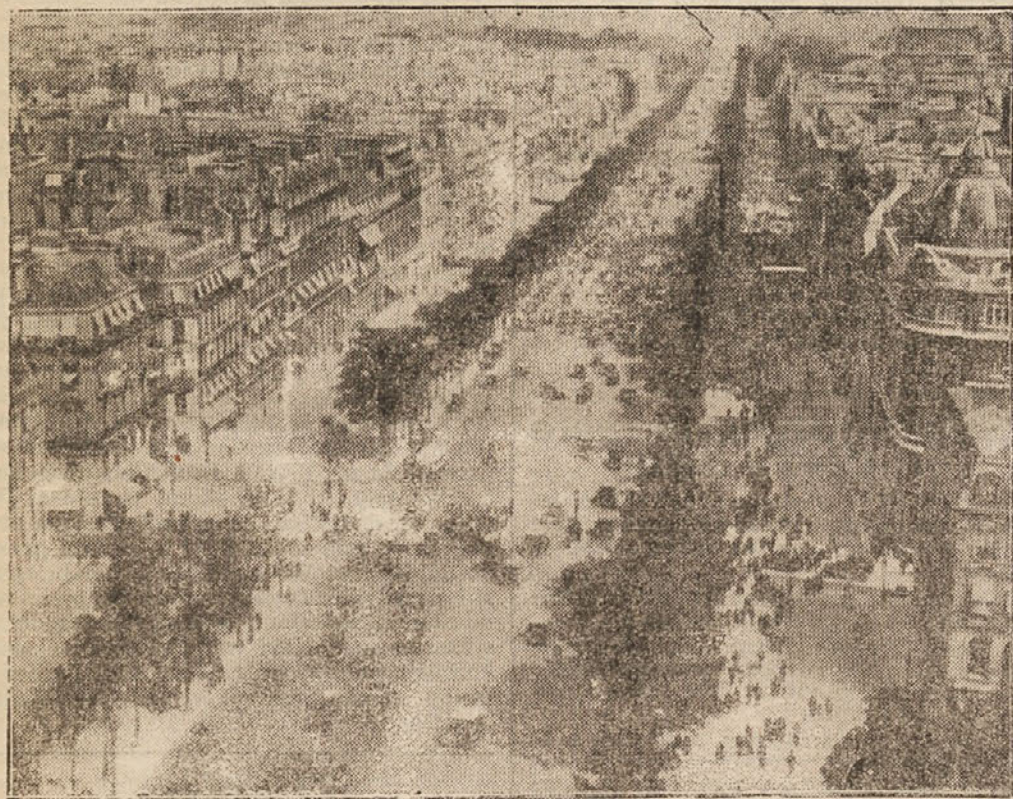
Iz vsega tega je razvidno, kako bedasta je gospodarska borba za monopole. Odkar žive ljudje na svetu, so se vedno vojskovali za hrano, za stanovanje in za obleko. Ljudje so se borili za medvedje kože, kanje pa so se vojskovali Egipčani in Babilonci, ker so Egipčani monopolizirali izde-

lovanje platna. »Belo zlato« je igralo tudi svojo vlogo v vojnah med Babilonom in Ninivami in prav tako je bilo »belo zlato« 2000 let pozneje vzrok bojev med Genovo in Benetkami.

Zgodovina bombaža, nitke, ki je neobhodno potrebna za izdelovanje pnevmatike, iz katere delajo razstreliva, ki oblači devet desetlin človeštva in ki je tudi za zdravništvo neobhodno potrebna, je tesno zvezana z važnimi gospodarskimi dogodki. Ako je Vasco da Gama l. 1498. pristal v Kalkuti, je storil to po nalogu trgovcev z blagom, ki so želeli imeti čim krajšo in ugodnejšo zvezo z deželjo, kjer je bilo doma tako lépo z zlatom vezeno bombažasto blago. Tudi svetovni potnik Marco Polo je potoval na račun beneških trgovcev, ki so hoteli trgovati naravnost z deželjo, kjer raste »belo zlato«, namesto s posredovanjem Arabcev.

Zaradi bombaža so odkrivali vedno nove dežele. Zaradi bombaža so iznašli nove stroje, ki so življenje izpremenili do temelja. Zaradi bombaža pa so tudi zaslužili na milijone črncev, zaradi teh črncev pa je prišlo v Zedinjenih državah do velike državljanske vojne. Boj za bombaž pa že zdavnaj ni več samo boj med trgovci, ampak ta boj je postal boj med celimi kontinenti, ki pretresa ves svet, odkar sta se zapletli v ta boj Anglija in Japonska.

Pred 100 leti je imela Anglija, »ta masa premoga na železnem podstavku«, kot prva dežela uporabne parne stroje. Arkwrightove mehnične predilnice in Cartwrightovi predilni stroji so svet mehanizirali. Lancashire je postalo središče sveta. Anglija je preprečevala z vsemi sredstvi, da Amerika ne pride do teh strojev in zato

Pomladansko razpoloženje v Parizu

Med tem ko pri nas spomlad šele narahlo trka, je pariško mesto že v sredi bohotnega spomladanskega utripanja.

Z vodnimi čevlji preko kanala.

Profesor Fr. Walther je v velikonočnih praznikih poskušal s posebno konstruiranimi vodnimi čevlji prebroditi Rokavski zaliv.

je podpirala Anglija v ameriški državljanski vojni južne države, ki so pridelovale bombaž, z vsemi sredstvi proti severnim.

Anglija se je vojskovala skoro 100 let, žrtvovala je milijarde in pošiljala po svetu svoje najboljše agente, samo da pride do lastnih bombažnih plantaž. Ameriška državljanska vojna je bila boj za bombaž, ki so ga vodili pod krinko »osvoboditve črncev iz sužnosti«. In boj za Sudan je bil prav tako boj za bombaž.

Boj za surovine, boj za trge, to je zgodovina. Nemčijo so izrivali skoro iz vseh trgov. Amerika je izrinila iz vzhodne Azije angleško konkurenco in kazalo je vse, da je Anglija nepremagljiva. Tu pa se je dvignil proti angleškim denarnim mogotcem slaboten starec, Mahatma Ghandi, ki opominja svoje rojake, naj predejo sami. In ta stari, brezzobi možiček je zaprl Angliji

njen tekstilni trg v Indiji. Kljub temu pa, da je Anglija pokazala, da tudi monopolizirano gospodarstvo lahko pade in kljub temu, da je Ghandi dokazal, da tudi en sam starec lahko pošteno potrese svetovno silo — kljub temu ponavlja Japonska angleško napako.

Pred 100 leti je prisilila Anglija, ki je imela monopol na stroje, Ameriko in Indijo, da so morale voziti bombaž v Anglijo, iz Anglije pa voziti blago nazaj. Danes pa so Japonci pregnali Angleže že povsod z nizkimi mezdami svojih delavcev. Japonci so danes svoje učitelje Angleže že daleč prekosili. L. 1870. so prodali Japonci v tujino komaj za 14 milijonov jenov tkanin, l. 1930. pa za 478 milijonov jenov! Japonci pa bombaževino uvažajo in so konkurenčni le vsled nizkih mezd. To bo trajalo vse dotlej, dokler ne bo zopet vstal nekje nov Ghandi...

Nekaj o »vitki liniji«

Kakor drugod, tako tudi pri nas ne manjka ljudi, zlasti žensk, ki se močno zanimajo za »vitko linijo«.

»Komur je kaj za vitko linijo,« pravi profesor Charles Martin, profesor biokemije na vseučilišču v Parizu, »ta nikakor ne sme uživati surovega masla. Surovo maslo spada med najbolj tečne in izdatne jedi, kar jih poznamo; 1 kg surovega masla ima namreč 7200 kalorij (1 kalorija je tista množina toplote, ki je potrebna za segretje kubičnega centimetra vode za 1 stopinjo). Navadno pa mažemo surovo maslo namesto na navaden kruh še na prepečen kruh (»toast«), v prazni veri, da prepečen kruh manj redi kakor navaden kruh, kar pa je popolnoma napačno, kajti natančne preizkave so dognale, da ima prepečen kruh dosti več kalorij kakor pa navaden kruh. Tudi vrednost telesnih vaj močno preceňujejo. Take vaje so pač dobre za prožnost

telesna, toda za ohranitev »linije« so popolnoma brez pomena. To so dokazali moji poskusi. Da se iznebimo tistih kolorij, ki smo jih dali telesu z enim samim kozarcem piva, moramo igrati tenis najmanj pol ure ali pa moramo prehoditi 5 milj. Čaša šampanjca zahteva 10 minut tenisa. Kdor popije dva »whisky-ja« s sodo, mora pol ure teči; to ni izredno, ker zaleže čaša »whisky-ja za 3 jajca. Še na slabšem so tisti, ki ne morejo živeti brez mesa: mesojedci bi morali na dan po 5 ur igrati tenis ali pa petkrat na dan iti na 4106 čevljev visoko goro. Lenuharji pa bi morali prehoditi na dan po 90 kilometrov. Juha pa ne debeli in jo lahko mirno uživamo; prav tako tudi ostrige in morske rake. Tople ali celo vroče kopeli so brez vrednosti za »linijo«. Kopel v vodi od 16 stopinj pa nam odzame 70 kalorij. Kdor torej vsak dan meso jé, naj se kopa v mrzli vodi, če noče nositi s seboj namesto normalnega trebuha — gazo-metra...

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

Dosedanja vsebina: Major Letz bi rad s pomočjo Bernarda Astenburga, oziroma njegovih zvez, vstopil v mlado češkoslovaško armado. To pa mu onemogoča njegova grda preteklost iz časa velike vojne. Mož vzlic temu ne okupa in skuša na vse načine izigrati Bernardove slabosti in madeže, ki tudi njega teže izza minulosti,

»Mi smo bili na niže ležeči terasi, Rusi so se vgnezdili nad nami in mnogo smo pretrpeli pod njihovim ognjem. Če bi bili imeli dovolj streliva, bi nas bili vse pobili. Na srečo niso imeli municije. Kadar se zavzame kaka pozicija, je tam zmerom nekaj streliva. Toda ko smo slednjič dobili njih jarke na višjih gričih, smo našli samo kruha in tistega njihovega opečnega čaja. Ampak niti ene patrone.«

»Da, da,« je zamomljal Danijel, »imate prav. Rusi so imeli premalo patron. Zato pa so jih imeli naši več, kot so jih potrebovali. Nekateri niso vedeli, kaj bi z njimi, in in so jih trtili na neverjeten način.«

Astenburg že ni mogel več prenašati njegovega pogleda. Postal je smrtnobled in je povsili oči. Te besede, v katerih je videl grozilen poudarek, so imele zanj poseben smisel. »Zapravljanje streliva se ni trpelo,« je rekel tiho.

»Navzlic temu...« je dejal Danijel še tiše. Naglo je pristopil prav tik Bernarda in rekel: »Navzlic temu se je zapravljalo na brezbožen način.«

Bernard je bil primoran, dvigniti oči. Bilo mu je, kakor da je videl doslej Danijela samo leté; šele zdaj

8

ga je spoznaval v pravi luči. Stokrat ga je bil pogledal in bil prepričan, da pozna njegov obraz bolje kot svoj lastni. Toda zdajci se je prigodilo nekaj posebnega. Skozi ta znani obraz je prosvital neki drug obraz, tisti, ki ga je videl samo enkrat v življenju, in sicer le nekoliko prekletilih minut. Nad tem obrazom so bili sivi lasje, dočim so bili Danijelovi modročrni; imel pa je enako mehka usta, enako slovanski, pri korenu nekoliko širok nos in predvsem enako globoko, dobre oči. Da, zdelo se mu je, da so bili celo obločki obrvi enako zaokroženi, enako gosti. In ušesa, moj Bog, ušesa so bila tudi pri obeh enaka.

Ampak to vendar ni mogoče! Čisto gotovo to ni mogoče. To je bila prevara, to je bila halucinacija njegovih možganov, razdraženih po pojavu tistega strašila Letza in po čudnem naključju, da sta se oba bojevala skoraj z bokom ob boku, pa nista za to vedela. V tem trenutku mu je prišlo na misel, da sta se mogla tam bojevati vsak v drugem času. Boji v užoški soteski so bili neverjetno hudi in krvavi. Rusi so jim pripisovali velik političen in vojaški pomen, ker so nameravali prodreti čez grebene Karpatov, ki so bili v teh krajih za prekoračenje neugodni, in po dolini reke Uge proti Tisi in odtod na veliko ogrsko ravnino. Obe glavni mesti monarhije, Dunaj in Buda-pešto, so hotel obkoliti s silnim in kombiniranim napadom, ki se je začel s poskusom, prelomiti široko fronto od Krakova do Černovic. Ta poskus je uspel samo na nekaterih mestih, najbolj v užoški soteski. Ko so Rusi tja prodrli, prav na kraju zime, niso prišli ve posebno daleč, zakaj prestrašeni Ogrji so tako pritiskali na najvišje armadno poveljstvo, da je vrglo v kotlino pod užoško sotesko toliko vojske, kolikor je je bilo treba za ustavitev ruskega prodiranja. Kraj poletja je potem nastalo olajšanje zaradi mogočnega

avstrijskonemškega preloma pri Gorlici, ki je zlomil napadalno moč ruske armade za vso ostalo vojno. Ne dolgo potem so bili Rusi sami napadeni v užoškem ozemlju in na koncu maja petnajstega leta pregnani iz njega. To je bilo drugo obdobje bojev za Užok. Morda se je Danijel bojeval pri nesrečni Volosjanki v novembru in decembru. Astenburg je bil tam v maju. Ni si ga pa upal vprašati, tako se je bal odkritja. Ah ne, naj ostane ta stvar rajši tajna.

»To je zanimivo, da sva se bojevala tako blizu sebe,« je zamomljal. »Čudno, da vas Letz ni spoznal, čeprav ste bili v njegovem častniškem zboru.«

»Morda sem se izpremenil,« je odgovoril Danijel. »Sedel sem navadno dolgo z njim za isto mizo!«

Bernard je vzdihnil in odleglo mu je. Če je sedel z njim za isto mizo, ni moglo biti to meseca maja v Užoku; tam na mizo niti misliti nismo mogli. Bilo je torej prej. Ostala je le še ena okolnost, ki ga je motila. Bernard je vedel, da se Letzov polk ni bojeval v teh krajih pozimi, ker je prišel k Volosjanki šele spomladi. Ta vas je postala po naključju središče trdovratnega boja med Rusi in Avstrijci. Rusi so prikrivali umik in so se bojevali z žilavostjo, ki pri njih ni bila običajna. Za revno vas Volosjanko se je bilo nič manj kot pet bitk. Šele s šestim napadom so se je trajno polastili Avstrijci, ko so z velikimi izgubami pregnali ruske zadnje straže. V tem času so se izmenja vaje v napadih na to vas in na okoliške višine skoraj cele tri avstrijske brigade. Lahko je mogoče, da je bil Danijel v eni izmed njih. Toda če pravi, da je služil pod Letzem! Strah, ki mu je neprestano šepetal, da naj se ne dotika te skrivnosti, je v njem premagala silna radovednost. Zaprl je oči in vprašal: »Ali ste bili pri Volosjanki tudi pod njegovim poveljstvom?«